БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гараба.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 231 (11216)
1966 оной сентябриин 30, пятница

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

ССР-эй ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ХОЁРДОХИ СЪЕЗДДЭ

...анадые, журналистнуудай бүхэсоюзна хоёрдохи съездын делегатые, хэблэлэй, радиогой болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэдые ...скэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет халуунаар ...лна, танай хүндэтэ, харюусалгатай хүдэлмэридэ шэнэ амжалтанууд хүсэнэ.

...ПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ...э хүдэлмэриие совет арадай Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр ...йhан гайхамшагта үедэ СССР-эй журналистнуудай съезд суг... Коммунис байгуулалтын бүхы участогуудта совет хүнүүд угаа ...бхиэлтэтэйгээр хүдэлжэ байна. Агууехэ hайндэрые—Октябриин ...ис революциин 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ илалтануудаар уг... тэдэнэр хүсэдөөр шиидэнхэй, ороной экономикые саашадань ...ын, тэрэнэй хүсэ шадалыень бэхижүүлхын, ажалшадай мате... байдал улам hайжаруулхын, соёл болбосоролыень дээшэлүүл... тулада бүхы юумэ хэнэ.

...ПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые шадамараар, үргэ... тайлбарилха, баримтанууд болон үзэгдэлнүүдэй удхыень гүнзэгы... дэрэн, экономикын асуудалнуудые, научно-техническэ дэбжэл... болон соёл культурын асуудалнуудые тодорхой hайнаар харуул... түрүү дүй дүршэлэй жэшээнүүдээр хүнүүдые зоригжуулха, оло... үүсхэл эдэбхиие дэмжэхэ, харша муу үзэгдэлнүүдые, дутуу ...нуудые хурсаар шүүмжэлхэ, коммунис байгуулалтада шэнэ ам...нуудые туйлахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гээшэ совет жур...нуудай нангин уялга болоно.

...оммунис партиин хүтэлбэреэр Соведүүдэй ороной дабшан гара... жэлэй замай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанарые бүрин хү... дэлбэлэн тайлбарилха, марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл ... туг доро ябажа, манай Эхэ ороной ямар ехээр дэбжэhые, ... түгэлдэр хүсэтэй болоhые харуулха, эли тодо публицисти...нүүдые хэрэглэн, ургажа ябаа үетэниие манай арадай алдар... революционно, ажалай болон дайшалхы заншалнуудаар хүмүү... гээшэ хэблэлэй, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэ...н лэ дээдэ зорилгонуудай нэгэн мүн.

...оммунис ушар ёhо hайнаар мэдэдэгээр, совет патриотизмын, ...роной арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай болон пролетар... интернационализмын үзэлтэйгөөр ажалшадые соёл сурталай-поли... талаар хүмүүжүүлгэ совет хэблэлэй, радио болон телевидениин ...н ээлжээнэй уялга болоно. Социалис уялгануудаа ойлгохо, эм... журамтай, журам hайнтай байха, юумэндээ гамтайгаар хандаха, ... арадай баялигые арьбадхаха тухай оролдохо, социалис бүлгэ... заншалнуудые гүнзэгы ехээр хүндэлхэ мэдэрэл совет хүнүүд... ургалжа хүмүүжүүлхэ шухала.

...оммунизм байгуулагша совет хүнүүдэй ажал хэрэгэй hүр жаб... байhые, тэдэнэй hайн hайхан абари заншалые болон hайн ...нормэлзэлгэнүүдые харуулха гээшэ журналистнуудай хүндэтэй ... болоно. Социалис оронуудай, бүхы дэлхэйн ажалшадай аха дүү... ...ое, империалис богоолшолго болон арадуудые дарлалгада ...эн, эб найрамдалай, демократиин, социализм болон комму... түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй нягтаар жагсанги байhые али боло... ...жүүлгэдэ совет хэблэл туhалха ёhотой.

...мпериализмын хархис, арадта харша удхые, Вьетнамда дай hу..., мүн өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай ...й, социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай хэдэг үнэн зүб тэм... дараха гэжэ эрмэлзэдэг США-гай зонхилхы этэгээдүүдэй эзэр...мхэй, уршагта муухай политикые элишэлхэ хэрэгтэ манай ... шухала үүргэ дүүргэдэг байна. Буржуазна үзэл бодолдо эдэб... ...р добтолон орохо гээшэ хэблэлэй, радио болон телевидениин ...н болоно. Империалистнуудай үзэл суртал болон политикада ... тэмсэл—социализмын болон коммунизмын байдалые бэхи... түлөө тэмсэл газар дэлхэй дээрэ бүхы түрүү юумын түлөө ... болоно.

...оммунис парти хадаа совет обществын ажабайдалда хэблэлэй, ...болон телевидениин ямар удха шанартай байhые үндэреэр сэг...дэниие хамтын пропагандист ба агитатор, олониитын эмхидхэл...ы арад олониитын hанамжануудай трибуна гэжэ тоолодог бай... Совет журналистнууд партиин табиhан зорилгонуудые нэрэтэй ...гөөр дүүргэнэ, мүн өөрынгөө ажалаар арадай зүгhөө хүндэ... мэдэрэгдэдэг болоо.

...урналистын— Коммунис партиин үнэн сэхэ туhалагшын нэрэ— ...рондо хүндэтэй, зүгөөр энэ нэрэ олон юумэ хэхые уялгана. ...ые эрхимээр абажа ябаха, мүнөө үеын политическэ болон ...эрдэмые хүсэд hайнаар шудалха, өөрынгөө мэргэжэл шадаба...м нарижуулха, уншагшадтай, шагнагшадтай, харагшадтай ... аргануудые саг үргэлжэ hайжаруулха, шэнэнүүдые бэдэрэн ...ээшэ журналист, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэ... уялга мүн.

...оветэ журналистика удха түгэлдэр, үнэн сэхэ, шууд зоримгой ... Үргэн олон ажалшадтай нягта холбоотой байха, олон миллион ...ршэн болон хүдөөгэй корреспондентнүүдтэ түшэглэхэ, зүйл ...үлөөс улам дээшэлүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй оролдолго ... гээшэ манай хэблэлэй, радио болон телевидениин амжалтатай ...риин эшэ үндэhэн болоно. Үнэн зүрхэнhөө, хани халуунаар ...эгшэ, болохотой зохид, сэсэн hайн зүбшэл үгэгшэ, дуратайгаар ...жээр, нарин нягта хани, манай ниитэ революционно хэрэгэй ...ые юунhээшье үлүүдэ табидаг хүн гэжэ журналист бүхэниие ...нүүдэй тоолодог байхын тулада гоё гоё дэмы хооhон хүхирэл...яас үсөөрүүлхэ, бүтээмжэ ехэтэй байха, хүндэ, тэрэнэй ажал...нуудалайнь эрилтэ, хэрэглэмжэнүүдтэ анхаралгайгаар ханда...гтэй.

...блэлэй, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэд партийна ...стын ленинскэ гол ёhонуудые саашадаа шууд сэхээр барим...баха, коммунизмын илан мандахын аша туhада манай агууехэ ...оной шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэлдэ өөhэдын...ы хүсэ шадалые зорюулха гэжэ Советскэ Союзай Коммунис ... Центральна Комитет үнэмшэн этигэнэ!

Советскэ Союзай Коммунис партиин
Центральна Комитет

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ hАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

hАЙНШЬЕ hАА, hААРТАЙ

БАРГАЖАНАЙ колхоз, совхозуудта энэ жэл ороохо таряан hайнаар ургаа.

Аймагай таряашад, механизаторнууд мухар-шэбэрэйхидэй уряае халан абажа, ургаса хуряалгаяа поточно аргаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэhэн. Лафетнэ жаткын hүүлээр удаан болгонгүй подборщигтой комбайн табяад, машинын хүсөөр hолоомо суглуулжа, хойноhоонь плуг оруулха гэhэн гурим баримталба. Ургасаяа амяарлан хуряаха, ороохо таряа сэбэрлэхэ, тэрэниие гүрэндэ тушааха хүдэлмэри урагшатайгаар ябаа. Аймагай ажахынууд таряагаа бүхыдэнь тооной амяарлан хуряана. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Дэрээнэй, Хурамхаанай, Аргадын совхозууд энэ арга дүршэл хэрэглэhэнэй ашаар хуурай, hайн шанартай ороохо абажа, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэн байна. Мүнөө эдэ ажахынуудта үрэhэ хааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана.

— Аймагай ажахынууд энэ жэлдэ 330 мянган центнер таряа абаха түсэбтэй байбал, мүнөө мэргэжэлтэдэй тооложо үзэхэдэ адагынь 380 мянган центнер хурязгдахаар,—гэжэ үйлэдбэриин управлениин түсэблэлгын-экономическа таhагай начальник нүхэр Дампилон баяртайгаар мэдүүлбэ.

Мүнөө үедэ хуряагдаад байhан газарhаа абтаhан таряае тоолоно үзэхэдэ, эгээн ехэ ургаса Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо гараа. Эндэ гектарай 14,1 центнер ороохон хуряагдаба. Баргажанай, Хурамхаанай совхозуудта энэнь 13,8—13,7 центнер, Дэрээнэй совхоздо дунда зэргээр 12 центнертэ хүрэнэ.

Ургаса хуряалга дээрэ эрхимээр, эдэбхитэй бэрхээр ажаллаhан механизаторнууд олон. Дэрээнэй совхозой суута бригадир Мунко Цыденович Буралövай бригадада ургаса хуряалга ёhотойл урасхал мэтээр ябаа. Эндэ түхеэрэгдэhэн оньhожоруулагдамал тоог дээрэ үдэртөө 2700—2800 центнер ороохон орожо, тэрэ дороо сэбэрлэгдээд, бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдажа байhан. Эндэ час бүхэндэ 30 тонно таряан сэбэрлэгдэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр 5 мянган центнер таряа гүрэндэ тушаахын орондо аяар хорёод мянган центнер оруулаа.

Энэ бригадын эрхим комбайнернууд Антон Дырчиков, Радна Батуев гэгшэд тус бүридөө 332 гектар таряа сабшажа, 200—200 гектар баал суглуулжа, хүн бүхэниинь 2600 центнер таряа суглуулба.

Хурамхаанай совхозой Александр Савельевич Зверьковой бригадын механизаторнууд дунда зэргээр гектарай 15 центнер таряа абаба.

—Таряамнай бүхыдөө тооной хэбтэшэhэн байжа, жаткаар хадаагүйдэ аргагүй hэн. Тиигээгүй hаа, гээлтэ ехэ гараха байгаа бшуу,—гэжэ нүхэр Зверьков хэлэбэ.



Зүб лэ даа. Таряаниинь ганса энэ бригадада хэбтэшэhэн бэшэ, мүн бусад газарнуудта унашанхай байгаа. Имагтал механизаторнуудай шэн габьяатайгаар, ушар ёhоёо мэдэжэ ажаллаhанай ашаар таряан гол түлэб hайн шанартайгаар хуряагдажа байна. Ажалай ябасаар хараад үзэхэдэ, Баргажанай колхоз, совхозууд эдэ үдэрнүүдтэ хуряалгынгаа захада гарахаар.

ТИИГЭБЭШЬЕ ургаса хуряалгые түргэнөөр ябуулха хэрэгтэ уршагта зүйлнүүд дайралдаа. Аймагай ажахынууд комбайнай hүүлээр түргэнөөр hолоомоёо hүрилжэ, тэрэ доронь плуг табихаар хараалhан байгаа.

Теэд бодото байдалынь хараад үзэхэдэ, тон бирагүй. Аймагай ажахынуудта энэ шухала хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэhэн. Һүүлэй мэдээгээр эндэ оройдоо гурбан мянгаад гектар намарай паар элдүүрилэгдэhэн. Түсэбынь 22 мянган га.

Жэшээнь, Хурамхаанай совхоз түсэбэй ёhоор 3800 гектар намарай паар элдүүрилхэ байhан аад, hүүлэй мэдээгээр арайхан гэжэ 300-гаад гектарта хүргэбэ гэхэ гү, али түсэбынь hаял арбаад процент болобо.

Юун hаад хүргэнэб? Хахалха гэхэдэ газар бии. 4 мянгаад гектар дээрэhээ ороохо таряа, кукуруза болон бусад ургамалнууд хуряагдажа абтанхай. Зүгөөр энээнэй ехэнхи газартань hолоомон үшөө hүрилэгдөөгүй хэбтэнэ.

Ушарынь гэхэдэ бүхы тракторнуудынь орой нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ. Тиихэ мүртөө ажалаа үглөөгүүр орой захалжа, үдэшэлэн эртэ дүүргэнэ. Үдэртөө hолоомо суглуулhан, hүрилhэн тракторнууд hүниндөө хүдэлгэгдэнэгүй.

Совхозой дирекци, партком намарай паар хахалха тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ хэмжээ орой абаагүй байhаниинь гэмшэлтэй.

Нүгөө талаараа энэ хүдэлмэридэ табигдаhан механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ гэжэ хэншье оролдоногүй. Энээниие Сахулиин бригадын ажал дээрэhээ харая. Эндэ намарай паар хахалха хүдэлмэридэ 2 трактор табигданхай. Трактористнууд Иван Алексеевич Поздняков, Алексей Павлович Залуцкий гэгшэд нэгэ халаанда ажаллана. Һүниндөө хүсэ ехэтэ «ДТ-54» тракторнуудынь миин зогсоно.

Эдэ трактористнууд үглөөнhөө үдэшэ болотор ажаллаашье hаа, халаанай нормо арайхан гэжэ дүүргэнэ. Хээрэ хонохо байра байхагүй. Тиимэhээ трактораараа 6 километр гаталжа, гэртээ харижа, газаагаа табижа хонона. Мүн горючи, уhаяа баhал тэндэhээ хэдэг. Үдэ болотор хүдэлөөд, уhа, горючингаа дууhаха дүтэлхэдэ баhал 6 километр махаха болоно. Ингэжэ ажаллахадаа юун урагшаа ябахаб даа.

Иимэрхүү баримтанууд тус совхозой нэгэдэхи бригадада үзэгдэбэ. Эндэ баhал хоёр трактор газар хахална. Хабсарагдамал плугтай «ДТ-54» трактор дээрэ Могойтын хүдөө ажахын техническэ училищиин курсант Юрий Корнеевич Титов ажаллажа ябаба. Тэрэнэй хахалhан газарай гүнзэгыень хэмжэжэ үзэхэдэ, оройдоо 8—10 сантиметр болобо. Плугтань борной байхагүй.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд газар хахалжа ябаhан трактористнарай ажалыень шалгаха, тэрэнэй шанар hайжаруулха, намарай паар элдүүрилхэ түсэбөө дүүргэхэ хэмжээ абаха болоно.

УРГАСА ХУРЯАЛГА үшөө нэгэ дутагдалтай гэжэ ажаглахаар. Юрэнхы дээрээ аймагай ажахынуудта ороохо таряан бараг hайнаар хуряагдабашье, зарим ажахынуудта, жэшээнь, Хурамхаанай совхоздо гээлтэ нилээд гараа. Бидэнэр энэ совхозой дүрбэдэхи бригадада (бригадир нүхэр П. Чупров) хүрөөбди.

Бригадын полевой станhаа баруун урагшаа ябахада, хэдэн зуугаад гектар хуряагдаhан поли нэмжынэ. Эндэ гээгдэhэн хоолос толожо үзэхэдэ, дүрбэлжэн метр бүхэндэ дунда зэргээр 8—10 хүртэнэ гэхэ гү, али гектар бүридэ адагынь нэгэ центнер таряан хаягдана гээшэ. Мүн комбайнhаа гараhан hолоомо шалгажа үзэхэдэ, баhал залаануудтань ороохон үлэhэн байна.

Хажуугаарнь комбайнуудай ябаhан мүр мүшхэхэдэ, аржагар томо шэниисын ороохон хэлхы гоожоhон харагдана. Ингэжэ баhал нилээд ехэ таряагаа алдаhан байна.

Мүн энэ бригадын таряанай тоог дээрэ ороходо, нэгэ томо үнеэн шэниисын обоохой дээрэ гарашанхай, дурааараа бабаржа байба.

Энэ совхозой Александр Савельевич Зверьковой бригадада үглөөнэй 7 час багта хүрэжэ ерэхэдэ, таряанайнь тоог дээрэ арбаад үхэр, дүрбэ-табан гахай ороохон соо умбажа байхань харагдана. Багсаахада бүхэли hүниндөө эдэ мал эндэ хүльбэрhэн хэбэртэй.

—Һаянай иишэ хонишод нүүжэ ерээд, тэрэнэй үмсын мал тоог руу орожо, ехээр зобоожо байна,—гэжэ бригадир ямаршье хэмжээ абахаяа ойлгоногүй.

Хурамхаанай сомоной Совет, совхозой хүтэлбэрилэгшэд арадай алтан зөөри алдажа байhан хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха ушартай.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ,
М. ХЕНЗЕХЕНОВ,
Б. ГЫЛЫКОВ,
«Хоолос» гэжэ нүүдэл редакциин гэшүүд.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭЕЭ НЭРЛҮҮЛНЭ

Зарим хүнүүдые абаhаар харахадаа дурлахаар, сэдьхэлдэ дулаахаанаар үзэгдэдэг ушаршье бии. Тиигээд дүтэ танилсажа, ажал хэрэгынь мэдэхэдээ бүришье ехээр хүндэлдэг болохош...

Үнинэй коммунист, хуушанай тракторист Георгий Федорович Кокорин «Коммунизм» колхозой «алтан гарта» ажалша бэрхэ хүнүүдэй нэгэн гэжэ үнинэй суурханхай. Энэмнай 1931 онhоо эхилжэ, талын «булад хүлэг» — трактор, машина жолоодожо захалhан. Үшөө Саянтын МТС-эй бии байхада зургаан жэлэй туршада тракторай бригадын бригадираар хүдэлhэн намтартай. Тэрэ гэhэнhээ хойшо нүхэр Кокорин олохон механизаторнуудые өөрынгөө баян дүй дүршэлдэ hургаhан.

— Ямаршье хүдэлмэридэ өөрөө hайнаар хандахаhаа гадна, үшөө нүхэдтөө заажа үгэхэ, хододо жэшээ харуулжа ябаха хэрэгтэй,—гэжэ Георгий Федорович хөөрэнэ.

Жэшээнь, нүхэр Кокорин аяар найман жэлэй саада тээ «ДТ-54» түхэлэй шэнэ трактор түрүүн даажа абаад, мүнөө хүрэтэрөө нарин нягтаар тэрэнээ хүдэлгэжэ, яндагар hайн зандань ябуулна. Мүн жэл бүхэндэ трактораа өөрөө заhабарилсадаг юм. Энэшье жэлдэ хабарай тарилгын үедэ бүхы хүдэлмэридэ эршэмтэйгээр хүдэлжэ гараа hэн. Мүнөө жэлэй үнгэрhэн 8 hарада Георгий Федорович мянгаад гектар зөөлэн хахалалга хээд байна. Һаянай тэрэ намарай паар хахалжа,даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Тус механизатор бүхэли жэлэй туршада трактораа байлгангүй шахуу ажал хэдэг. Үбэлдөө таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргадаг, малай үбhэ тэжээл зөөдэг. Юрэл хэхэ юумэнь барагдахагүй, гансал заhабарилха, техническэ харууhа хэхэдээ ойро зуура байлгана.

Үнинэй тракторист, эсэшэ сусашагүй ажалша, халуун зүрхэтэ коммунист Георгий Федорович иимэл хүн юм даа.

Н. ХАЗУЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ЭНЭЭНДЭНЬ БАЯСАМААР

ХОРИ. Ажалай түрүүшүүл олошорно. Хэжэнгын совхозой гурбадахи фермын хонишод мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, баясамаар hайн үрэ дүнтэй гараа.

Үнинэй хонишон Дамба Сампилов 509 эхэ хони даажа байдаг. Үнгэрhэн үбэл түл олоор абажа, зуунhаа 102 болгоо. Хайшалагдаhан ноохониинь ехэ: хонин бүриhөө 3 килограмм 174 грамм ноохон абтаhан байна. Ахалагша хонишод Цыденжаб Хандуев, Хандабал Цыденжапова, Гамиля Гарифулина, Гыма Дугданова гэгшэдэй даадаг отарануудта зуун эхэ хонин бүриhөө 100—101 хурьган абтажа түяжүүлэгдэнхэй.

Мүнөө эдэ хонишод ерэхэ жэлдэ түл олоор абахын тулада эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, малай үбэлжэлгэдэ hайнаар бэлдэнэ. Хонидынь таряанай узуур дээгүүр адуулагдажа, тобир тарган болгогдожо байнхай. Тарган хонинhоо тобир дорюун хурьган абтадаг, ноохон ехээр хайшалагдадаг! Тиимэл хадань тус фермын түрүү хонишод hайнаар ажаллажа, хонидоо намартаа бэлшээн таргалуулжа, хүсэ шадалыень нэмээжэ, үбэлжэлгые угтахаяа байна.

Ц. ТОКТОХОЕВ.



Баргажанай Аргадын совхоздо Илья Васильевич Степанов үндэр бүтээсэтэ ажалаараа мэдээжэ болоо юм. Тэрэ ганса мүнөө жэл 600 гаран гектар ороохо таряа хуряажа, 5 мянган центнер таряа сохёо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. В. Степанов.

Сэлэнгын совхозой тоог дээрэ:
Ф. СОРОКИНОЙ фото.



ПАРТИИН ҮНЭН СЭХЭ, ДАЙШАЛХЫ ТУhАЛАГШАД

СССР-эй журналистнуудай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд нээгдэбэ

...ай хэблэл коммунис бай...гын бүхы шатануудта ... үнэн сэхэ, дайшалхы ...шань, ажабайдалые шэ... байгуулхын түлөө, шэнэ ... хүмүүжүүлхын түлөө ... тэрэнэй шалгагдамал ...нь байгаа.

...СР-эй журналистнуудай ...зна хоёрдохи съезд ...ин театр соо сентябриин ... нээгдээ. Манай арадай ...шагта хэрэгүүд, комму... түлөө тэрэнэй тэмсэл ... партиин XXIII съездын ...эбэринүүдтэ үндэhэлэн, ... дүй дүршэлөө хэрэглэн, ...үбөөр, партийна ёhоор, ... зоригжол хүсэлтэйгөөр ... үгэхэ хэрэгтэнь журна...нуудай олон тоото отряд...лхаар зам хараалха гээ...дын зорилгонь болоно.—

Үглөөнэй 10 час. Бүхы ... республиканууд hаа ерэ... делегадууд болон айлшад ... театрай зал соо олоо...глараа. Газетэ, журнал... телеграфна агентствэ..., радио болон телевидениин, номой хэблэлнүүдэй редакцинуудай хүдэлмэрилэгшэд эндэ байлсаа.

Нүхэд П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ hуухада сугларагшад халуунаар угтаа.

Олон ороной айлшад съездэ ерээ. Вьетнамай Демократическа Республикын болон Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронтын журналистнуудай ассоциациин түлөөлэгшэд ерээ гэжэ түрүүлэгшын соносхоходо, удаан альга ташалган болоо, бултадаа хүл дээрээ бодон зогсобо.

Дахин дахин шанга альга ташалган болоно. Журналистнуудай уласхоорондын организациин түлөөлэгшэдые, Болгариин, Венгриин, Германиин Демократическа Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Монгол Арадай Республикын, Польшын, Румыниин, Чехословакиин, Югославиин, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын, Алжирай, Малиин, Бразилиин, Чилиин, Колумбиин, Перугэй, Панамын, Гвианын хэблэлэй түлөөлэгшэдые делегадууд амаршалаа.

Съездын хүтэлбэрилхы органууд—президиум, секретариат, редакционно болон мандатна комиссинууд hунгагдана.

СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретарьнууд, түбэй газетэ, журналнуудай главна редакторнууд, союзна республикануудай журналистнуудай союзуудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, партийна, гүрэнэй болон ниитын ажал ябуулагшад президиумдэ hууринуудые эзэлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюро съездын хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичевтэ үгэ үгтэнэ. СССР-эй журналистнуудай бүхэсоюзна хоёрдохи съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээhэн амаршалгын бэшэгые тэрэ уншаа.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Профсоюзуудай шухалын шухала зорилго

...ЦСПС-эй 10-дахи пленум ...ада хоёр үдэрэй турша соо ...о, профсоюзуудай эмхидхэ... хүдэлмэриие шангадхаха ту... асуудал зүбшэн хэлсээ.

...ЦСПС-эй секретарь В. И. ...ров энэ асуудалаар элидхэл ...

...енумдэ хабаадагшад гол ан... дутуу дунданuудта хан... Дутуу дунданууdай гол шалтагаануудай нэгэн hулаар табигдаhан эмхидхэлэй хүдэлмэри болоно.

Пленум дээрэ ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин үгэ хэлээ.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриие шангадхаха гээшэ профсоюзай организацинуудай шухалын шухала зорилго болоно гэhэн тогтоол пленум баталан абаа.

(ТАСС).

Сунь Ят-сенэй түрэhөөр зуун жэлэй ойдо

Хитадай агууехэ революционер-демократ Сунь Ят-сенэй түрэhөөр зуун жэлэй ой (1866—1925) Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй шиидхэбэриин ёhоор манай орондо ноябрьда үргэнөөр тэмдэглэгдэхэнь.

Энэ гайхамшагта ойдо бэлэдхэхын тула комисси байгуулагдажа, тэрэнэй гэшүүдээр ниитын ба гүрэнэй ажал ябуулагшад, эрдэмтэд ороо. Тэрэ комиссие Николай Тихонов толгойлно.

Росситай нэгэдэлтэй байха гээшэ Хитадта гансал зүб харгы зам юм гэжэ тоолодог Сунь Ят-сендэ зорюулагдаhан баярай суглаанууд болохо, выставканууд нээгдэхэ, тусхай номууд гаргагдаха байна.

Азиин арадуудай институт революционер-демократа зорюулагдаhан научна сесси үнгэргэхэ, Москвагай кинодокументалистнууд Сунь Ят-сенэй эдир бага наhан тухай, революционно замайнь эхин тухай фильм бэлдэжэ байна.

(ТАСС-ай корр.).

Хитад-совет оронуудай хани барисаанай обществын делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА, сентябриин 28. (ТАСС). Хитад-совет оронуудай хани барисаанай обществын делегаци мүнөөдэр Москва ерэбэ. Тэрэниие Хубэй провинциин арадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, энэ провинциин обществын түрүүлэгшын орлогшо Хан Нин-фу толгойлно.

Делегациин гэшүүд вечер-концертдэ хабаадаха юм. Энэ вечер Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаhаар 17 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Хани барисаанай байшан соо болохо.

Шереметьевскэ аэродром дээрэ айлшадые совет-хитад оронуудай хани барисаанай обществын правлениин гэшүүд угтаа.

КПСС-эй ОБКОМДО

Сибириин арадуудай ажабайдалдахи, үзэл бодолдохи үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүдые үгы болгон усадхаха, шэнэ ёһо заншал, гурим дүрим бии болгохо тухай асуудалаар Улаан-Үдэ городто байгша оной ноябриин 22—26-да научно-практическа конференци үнгэргэгдэхэ юм.

Энэ конференцидэ хэр зэргээр бэлэдхэгдэжэ байһан тухай асуудал хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро тогтоол батлан абаа.

Партиин обкомой бюро научно-практическа конференцидэ бэлэдхэлгые түргэдхэхэ тухай эмхидхэлэй комитедэй хэмжээ ябуулгануудые һайшаагаад, энэ конференциие үнгэргэхэдэ алибаа туһаламжа үзүүлхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горкомые, райкомуудые, министерствэнүүд болон республикын бусад эмхи зургаанудые уялгаба.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев конференци нээлгэдэ элидхэл хэхэ, СССР-эй эрдэмэй академиин Сибириин отделениин Буряадтахи филиалай ниитын эрдэмэй институтда, «Знани» бүлгэмэй Буряадай организацида, соёлой министерствэдэ, коммунальна ажахын ба ниитын гурим сахиха министерствэнүүдтэ, облпотребсоюзда, культурын институтда, журналистнуудай союзда, уран зохёолшодой союзда, композиторнуудай союзда бэлэдхэл шамдуулхын тулада иимэ хэмжээнүүдые абахаар даалгаха:

конференци дээрэ хэлэгдэхэ элидхэлнүүд болон хүнүүдэй хэлэхэ үгын-найруулгануудые урид бэлдэжэ хэблэхэ, хэрэгтэй гаралтань эльгээхэ;

конференциин дурадхалнуудай проектдэ оруулагдаха һанамжануудые оруулхыень тус тус зургаанудта даалгаха.

Республикын городууд болон хүдөө тосхонуудаар үнгэргэгдэдэг «Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр», «Багшын үдэр», ажалай түрүүшүүл болон революционно хүдэлмэриин хабаадагшадые, гражданай дайнда, Эсэгэ ороноо хамгаалхын дайнда хабаадагшадые хүндэлэн ёһолхо, түрэ хурим хэхэ, армида үдэшэлгэ, паспорт үгэлгэ, ажалай, дайшалхы болон революционно ёһо заншалнуудые эрхимээр үнгэргэхэ дүй дүршэлые кинодо буулгаха, дурыень абажа, бэшэжэ дэлгэрүүлхэ.

Хүнүүдэй байдалдахи, үзэл бодолдохи урда сагай үлэгдэлнүүдые усадхаха талаар, мүн шэнэ ёһо заншал, гурим дүрим дэлгэрүүлхэ, нэбтэрүүлхэ талаар партийна, советскэ болон бусад организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые октябриин 20 болотор согсолон тоймолхо, конференциин дурадхалнуудай проектдэ оруулагдаха һанамжануудые бэлдэхэ, дээрэ дурдагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ КПСС-эй горком ба райкомуудта уялгагданхай.

Республикын Министрнүүдэй Совет, ВЛКСМ-эй обком, облпрофсовет һаяын үдэрнүүдтэ энэ конференцидэ бэлэдхэлэй тухай үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудые хаража үзэхэ.

Арадай һайндэрнүүд, шэнэ ёһо заншал, гурим дүрим тухай богонихон кинофильмнүүдые 1966 оной ноябриин 1 болотор буулгаха, тарашадта ЗАГС-нуудай, гэрлэлтын ордонуудай, городууд ба районуудай соёлой байшангуудай ажал хэрэгээр киножурналуудые буулгаха, конференци үедэ тэдэниие харуулха гэжэ Буряадай кинофикациин управленидэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи радиодамжуулга ба телевидениин комитедтэ, республикын телестанцида, Эрхүүгэй киностудиин корреспондентнүүдэй пунктда даалгагданхай.

Шэнэ ёһо заншал, гурим дүрим нэбтэрүүлхэ, үнгэрһэн сагай үлэгдэлтэй тэмсэхэ дүй дүршэлые согсолхо харагта зорюулһан выставка эмхидхэхыень хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ, журналистнуудай союзда, республиканска библиотекада, географическа бүлгэмэй правленидэ даалгагдаба.

Элидхэлнүүдэй тезиснүүдые, конференциин дурадхалнуудай проектнүүдые, программа, уригын билетнүүдые, шэнэ ёһо заншал, гурим дүрим нэбтэрүүлхэ тухай согсологдоһон дүршэлые бэшэжэ, зурагтайгаар брошюра болгоод, байгша оной октябриин 10 болотор хэблэжэ гаргахыень хэблэлэй управленидэ даалгагдаа.

Конференцидэ бэлэдхэлгые, тэрэниие үнгэргэлгэ үргэнөөр харуулхыень, теориин болон бодото байдалда ехэ удха шанартай шухала шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень газетэнүүдэй редакцинуудта, радио болон телевидениин комитедтэ, «Байгал» журналай редакцида даалгагданхай.

Таряашадта—концерт

Республикын соёл гэгээрэлэй училищиин 12 хүнһөө бүридэһэн агитбригада Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай таряашадта концертнүүдые харуулна.

Һаяхан тус коллективэй табиһан концертые шэбэртынхид ехэтэ һонирхон хараба.

Д. ТОГОШИЕВ.

Партийна ажабайдал

ХҮДЭЛМЭРИИН ОНОЛ АРГА, Т...

КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫН табиһан ехэ зорилгонуудай дунда партийна хүдэлмэриин онол арга саашадаһан наринжуулан һайжаруулха гэшэ шухала һууриие эзэлнэ.

Съездын болоһонһоо хойшо хахад жэл тухай саг үнгэржэ байна. Богонихон болзор гэшэ бэзэ. Гэбэшье мүнөө хото, хүдөөгөөр ябажа харахада, хүн зонтой золгожо хөөрэлдэхэдэ партийна организацинуудай хүдэлмэриин онол арга болон хэлбэринүүдтэ эхилһэн һайн хубилалтанууд өөрөөршье гарахые аргагүй.

Нэн түрүүндэ коммунистнуудай, ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулан хүгжөөхэ, өөһэдынгөө хүтэлбэрилхэ онол арга тодо һонор, мэргэн шадабаритай болгохо, али нэгэн ажахын болон соёл сурталай асуудалые научна талаарнь баримталан шиидхэхэ, партийна хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гурим наринаар сахиха хэрэгтэ партийна организацинуудай гол анхаралаа хандуулдаг болоод байһаниинь һайшаалтай. Хэлэһэнээ лаблахын тула хүдөөгэй хоёр партийна организацинуудай хүдэлмэри дээрэ тоб-тодыгоор тогтолтой гэжэ һанагдана.

I.

ЗЭДЭ голой адагта Зэдын-гэ аймагта томохон ажахы гэжэ тоологдодог «Октябрьский» совхоз оршодог юм. Эндэхи партийна долоон эхин организацинуудта 170 коммунистнууд бүридхэлдэ абтанхай. Тэдэнэй ехэнхи хубинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ — малшадаар, механизаторнуудаар ажаллана.

Хоёр жэлэй саада тээ энэгүүр ябахадаа, совхозой партком, зарим эхин организацинуудай хүдэлмэритэй бага зэргэ танилсаһан байгаабди. Парткомдо, партийна организацинуудай секретарьнартай хөөрэлдэхэдэмнай ажахын хэрэг тухай дуратайгаар ярилдаха байгаа һэн. Гар доронь тоо баримтанууд, элдэб мэдээнүүд бэлэн.

Партийна суглаануудай протокол иража харахада, мүн лэ ажахыда хабаатай асуудалнууд. «Хабарай тарилга үнгэргэхэ тухай», «Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай», «Хурьга абалгын ябаса тухай» гэхэ мэтэ. Хааяахан лэ «Коммунистнуудай һуралсал тухай», «Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ агитационно ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэмжээ ябуулганууд тухай» гэхэ мэтэ заншалта болошоһон асуудалнууд дайралдаха.

Ажахын асуудалнуудые олоор зүбшэн хэлсэхэдээ, эндэхи партийна организацинууд тэрэ үедэ буруу юумэ хэжэ байгаа гэжэ хэлэхэеэ һананагүйбди. Партийна организациин хабаадахагүй, тэдэнэй шиидхэхэгүй асуудалнууд гэжэ байхагүй ха юм. Зүгөөр партийна организацинууд шиидхэхэ, хамаархаха асуудалаа оложо, партийна талаарнь, өөһэдынгөө онол аргануудые хэрэглэн шиидхэхэ ёһотой ха юм.

Байгша оной июниин һүүл багаар һэн. Совхозой МТМ-гэй партийна эхин организациин коммунистнуудай суглаанда байлсабабди. «Партийна суглаа хайшан гэжэ бэлдэдэг, үнгэргэдэг тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Зүгөөр имагтал партийна суглаан тухай эндэ хөөрэлдөөн болоо бэшэ. Ямар асуудалнууд коммунистнуудай үзэмжэдэ табигдадаг бэ, тэдэнэртэ ямар даабаринууд үгтэнэб, дүүргэлтэнь хайшан гэжэ шалгагданаб, энээн тушаа партиин гэшүүдэй тоосоон юундэ суглаан дээрэ табигданагүйб, ямар ушарһаа, хэнэй гэмээр зүбшэн хэлсэхэ асуудал тухайгаа суглаанай болохоёо байхада коммунистнууд дууланаб — эдэ бүгэдэ тухай тон шанга хөөрэлдөөн болоо бэлэй.

Шагнажа һуухадашье урматай! Партийна организациингаа ажал ябуулга тухай, тэрэнэйнгээ дээдын орган болохо партийна суглаанай үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай коммунистнуудай һанаата боложо байһаниинь элитэ байгаа һэн.

Тиимэшье байха ёһотой ха юм. КПСС-эй XXIII съезд партиин үндэһэ һуури болодог эхин организацинуудай дайшалхы шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа тон ехээр хандуулһан байна. Дээдынгээ орган болохо партийна суглаанай үүртые дээшэлүүлэнгүйгөөр дайшалхы шадабаряа үргэхэ гэшэ бэрхэтэй, миин лэ хооһон хөөрэлдөөгөөр дүүрэжэ болохо. Коммунист бүхэн өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай, партиин гэшүүнэй уялга ямараар дүүргэжэ ябаһан тухайгаа нүхэдэйнгөө үмэнэ, партийна суглаан дээрэ тоосохо ёһотой ха юм. Имагтал иимэ ушарта коммунист хүн өөрынгөө үүргэ, харюусалгые мэдэржэ, партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрэ зэргые үндэр дээрэ үргэжэ ябахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдодог шуу.

Үйлэдбэри дээрэ, мүн ниитын хүдэлмэридэ коммунистнуудай түрүү үүргэ бэелүүлхэ талаар совхозой 4-дэхи отделениин партийна эхин организациин дүй дүршэл партиин комой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайшаагдаа һэн. ... гэжэ тэрэниие халан абажа аймагай бусад партийна организацинуудта дурадхагдаһан ... на.

Энээниие юрэ болоһон ... гэжэ хэлэхын аргагүй. КПСС-эй ЦК-гай 1964 оной октябриин, ноябриин, 1965 оной ... Пленумүүдэй, партиин XXIII съездын нүлөөтэй сэхэ хол... той.

Партийна ажабайдалда ... нинскэ ёһо гуримай һэргээлгэ ... хоогдоһоной аша үрэнь ... харагдажа эхилээ бш... **«...Өөрынгөө хүдэлмэриин хэл маягые, онол аргые үргэлжэ наринжуулан, партийна организаци коллективтэ ... хитэйгээр нүлөөлдэг, ... асуудалнуудые тодорхой...**

ПАРТИИН ҮНЭН СЭХЭ, ДАЙШАЛХЫ ТУҺАЛАГША*)

СССР-эй Журналистнуудай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд

«СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин хүдэлмэри КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр совет журналистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ Д. П. Горюнов элидхэл хээ.

Манай съездэ партиимнай Центральна Комитедэй хандаһан удха түгэлдэр үгэнүүдые мүнөө бидэнэр шагнабабди гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ. Журналистнуудта Центральна Комитедэй үзүүлдэг үндэр дээдэ этигэл найдабарие бидэнэр харюулхабди, манай хэблэлые улам бүри дайшалхы, манай хэблэлэй ленинскэ заншалнуудые даган ябадаг болгохын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ КПСС-эй ЦК-е найдуулхадаа эндэ байһан делегадуудай, бусад журналистнуудай хамтын һанал бодолые элирхэйлнэб гэжэ һанаха байнаб.

Совет засагай 50 жэлэй ойн гүйсэхын урда тээ партийна съездын шиидхэбэринүүд бүри тусгаар удха шанартай болоно: партиин угаа ехэ бата бэхи байһаниинь, манай арадай зохёон байгуулхы хүсэнэй барагдашагүй байһаниинь, коммунизм байгуулха манай жэнхэни хараа шугамай үнэн зүб байһаниинь эдэ шиидхэбэринүүдээр гэрэлэн харуулагдана. Партийна съездын трибуна дээрэһээ журналистнуудай ажалда үндэр сэгнэлтэ үгтөө һэн. Хэблэлэй, радиогой, телевидениин хүдэлмэрилэгшэдые партиин алтан фонд гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет нэрлэһэн байна. Иимэ сэгнэлтэ сэдьхэл хүдэлгэхэһөө, баясхалан түрүүлхэһээ гадна, олон юумэ хэхые уялгална.

Мүнөө газаамнай намар боложо байна. Намарай сагта юумэеэ тоолоно үзэдэг гээшэ. Ябажа гараһан замаа бидэнэрэй хаража үзэхэдэ, өөрынгөө хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргахадамнай мүн лэ болохо байна бшуу. Зүгөөр журналистын ажалые юугээр хэмжэхэб? Ямар масштабые үндэһэ болгон абахаб? Толилогдоһон мүрнүүдэй тоо, радиодамжуулгын сагууд, мүн хэблэлнүүдэй тиражшье гол юумэн боложо шадахагүй гээшэ ха. Манай уншагшадта, харагшад болон шагнагшадта партиин үзэл сурталые бидэнэр хэр амжалтатайгаар ойлгуулһамнай, хүнэй һанаа сэдьхэл болон зүрхые хэр гүнзэгыгөөр хүдэлгэһэмнай, шэнэ юумэ байгуулха, шэнэ юумын нэрэдэ хүрэмөөр байха хэрэгтэнь тэдэндэ хэр зэргээр туһалһамнай гол юумэн болоно гээшэ ха.

Манай ороной хүсэн түгэлдэр дабшалтаар баясхаха зуураа, маанадые тойроод дэлхэй дээрэ юун боложо байһые бидэнэр мартажа шадахагүй байнабди. Коммунистнуудта үһэрюу ехээр эсэргүүсэгшэд «үзэл сурталай дай» хэжэ, өөһэдэ тухайгаа һануулна, гадна Вьетнамда ёһотойл тэһэрэлгэнүүд боложо байнхай. Мүнөө Вьетнам хадаа манай һанаагаа зобоодог газар, манай саг үргэлжын темэ болоно. Эрхэ сүлөөдэ дуратай арадта эсэргүүгээр американ империализмын «бузгай муухай дай» эхилһэн сагһаа хойшо совет журналистнууд далайн саанахи боолшологшодой гэмтэ муухай ябуулгануудые эсэшэ сусашагүйгөөр элиршэлжэл байдаг. Вьетнам арад илаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди!

Олон жэлэй урда тээ манай журналистикын түрүүшын алхамуудые хэжэ байхада В. И. Ленин иимэ гайхамшагта үгэнүүдые хэлээ һэн: «Хэрбээ агитаци болон пропагандые хүгжөөлгэдэ бидэнэрэй хэһэн гайхамшагта юумэнүүд тухай манай дайсадай хэлэдэг, мэдэрдэг байгаа гээшэ һаань, энээниие иигэжэ ойлгохо хэрэгтэй... Тус агитациин үедэ хэлэгдэһэн үнэн зүб ушарнууд бүхы хүнүүдэй ойндо орожо ойлгогдоо. Энэ үнэн зүб ушарые алгасан гарахын аргагүй».

Ажабайдалые зүбөөр харуулха, партийна гол ёһо баримталха гээшэ совет журналистнуудай зоригжолто ажалай эшэ үндэһэн байһан зангаараа. Хэрбээ өөрынгөө амжалтанууд тухай бидэнэрэй мүнөө хэлэжэ шадаха байгаа һаамнай, тэдэнэй алинииньшье Ленинэй захяануудта үнэн сэхэ байһанаймнай, юумые үнэн зүбөөр харуулдагаймнай үрэ дүн болоно.

Мүнөө СССР-тэ 7.700 газетэ, 4 мянга шахуу журнал хэблэн гаргагдана. Мүнөө жэлдэ газетэ, журналнуудай тираж 218 миллион хэһэг—ороной бүхы хүн зоной тоогой шэнээн шахуу болоо. Мүнөө манайда миллионно тиражтайгаар барлагдадаг 33 хэблэл бии.

Газетэ, журналда һайн дурааараа захил хэлгые журналистнууд асуулта хэһэнтэй ехэ мэргэнээр сасуулдаг байха юм. Захил хэжэ мүнгэеэ оруулхадаа, уншагша хадаа шухала темэнүүд тухай бэшэдэг боложо байһан ушарые хододоо харуулдаг, уншагшадай али олон эрмэлзэлгэдэ харюусадаг хэблэлнүүдтэ дуугаа үгэһэн шэнги болоно гээшэ.

Партиин үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар өөрынгөө арадта үнэн сэхээр алба хэдэг олон тоото журналистнуудай отряд манай орондо байгуулагдаа гэжэ бидэнэр хүсэд сэхээр хэлэжэ шадаха байнабди.

Совет хэблэлэй кадрнууд тухай бидэнэр хэлэхэдээ, хэблэлэй хүсэн түгэс эшэ үндэһэн тухай, буржуазна хэблэлһээ шэнэ дэлхэйн хэблэлые үндэһөөрнь илгаруулдаг юумэнүүд тухай бидэнэр хододоо һанадаг байха ёһотойбди. Хэблэлэй болон радиогой хүдэлмэридэ олониитэ арад зоной эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһые, манай редакцинуудай ниитын олон тоото эдэбхитэдые, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй хүдэлөөе би хараада абанаб. Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй хүдэлөөндэ хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, хэблэлэй болон радиогой 5 миллион үлүүтэй эдэбхитэд хабаадалсана. Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй бүхэсоюзна съезд зарлажа, энэ олониитын хүдэлөөнэй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр саг тулажа ерээ гээд элидхэл соо тэмдэглэгдэнхэй.

Партийна болон гүрэнэй хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримуудые һэргээлгэ, ганса нэгэн хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хорото хойшолонгуудые зайсуулга, хуули ёһые һэргээлгэ, гүрэнэй, ниитын организацинуудай хүдэлмэридэ демократическа ёһо саашадань хүгжөөлгэ һүүлэй үедэ — субъективизмые, шүүмжэлэлгэ, байгуулалтын бүхы хэрэгые научна үндэһэ һуури дээрэ эрхилхын тулада ажабайдалай үзэгдэлнүүдтэ бодото һайнаар хандадаг болохо тушаа партиин табиһан эрилтэ—эдэ бүгэдэ хадаа манай обществын бүхы ажабайдалда тон һайнаар нүлөөлөө. Шэнэ эрилтэнүүдые ойлгохо, ажабайдалдахи хубилалтануудые обёорхо, эдэ хубилалтануудта тааруугаар урагшаа дабшаха хэрэгтэнь хэблэлэй, радиогой, телевидениин хүдэлмэрилэгшэдтэ парти туһалаа.

Манай газетэнүүдэй, информационно агентствэнүүдэй, радиогой хүдэлмэрилэгшэд—бүхы совет журналистнууд соёл сурталай тэмсэлдэхи шэнэ эрхэ байдалые болон шэнэ арга боломжонуудые эли тодоор ойлгохо ёһотой. Энэ хадаа техническэ революциин үрэ дүн болоно. Эдэ бүгэдэһөө шухала тобшололнуудые хэхэ ёһотой. Бидэнэр хадаа дэлхэй дээрэ юун боложо байһан тухай совет олониитэдэ мэдээсэн дуулгаха зорилгые шэнэ ёһоор хаража үзэхэ, энэ хүдэлмэриие горитойгоор һайжаруулха ёһотойбди. Түбэй газетэнүүд, информационно агентствэнүүд, радио болон телевидени дотоодын болон уласхоорондын шухалын шухала ушарнууд тухай совет болон хилын саанахи уншагшадта заримдаа хаһа саг соонь мэдээсэл дуулгангүй, информацинуудые түргэнөөр дамжуулха ябадалые хэрэгсээнэгүй.

Уласхоорондын ушарнуудые удаа дараалуулан харуулха, ёһотойл научнаар хандаха, материалнуудые ойлгосотойгоор, тодоор бэшэхэ зуураа, соёл сурталай талаар мүнөө хэгдэдэг тэмсэлэй гол эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн тухай — мэдээсэлнүүдые эгээн лэ түргэнөөр дамжуулдаг байха тухай бидэнэр час бүхэндэ һанажа ябадаг байха ёһотойбди. Совет журналист хадаа уласхоорондын ушарнуудта эдэбхитэйгээр нүлөөлэн оролсожо, дэлхэйе коммунис ёһоор шэнэдхэн байгуулха угаа ехэ хүгжэлтэдэ туһалха зэргэтэй.

43 мянга гаран гэшүүдые нэгэдүүлдэг СССР-эй Журналистнуудай союзай ажал ябуулгые элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээ. Энэ союз хадаа манай орондохи бүхы зохёохы нэгэдэлнүүдэй эгээн лэ ехэнь болоно.

Совет журналистнуудай союзай уласхоорондын холбоо барисаанда элидхэлэй нэгэ бүлэгынь зорюулагданхай.

Американ империализмын гэмтэ муухай ээрхэг ябуулгада эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө баатарлиг тэмсэл хэжэ байһан вьетнам арадые эдэбхитэйгээр дэмжэхэ гээшэ мүнөө түрүүшымнай ээлжээнэй интернациональна уялга болоно гэжэ СССР-эй Журналистнуудай союз тоолоно.

Түрүү үзэл бодолтой байһанайнгаа түлөө хашалта хабшалтада ородог харин оронуудай тиимэ журналистнуудта бусад Национальна союзуудтай—МОЖ-ой гэшүүдтэй хамта совет журналистнууд саг үргэлжын дэмжэлгэ үзүүлдэг.

Үргэн, эдэбхитэй холбоо барисан СССР-эй Журналистнуудай союзай уласхоорондын нэрэ хүндые үргэн бэхижүүлнэ. Совет журналистнуудые гансаардуулха, манай ажал ябуулгые хардаха гүрдэхэ гэһэн зарим этэгээдүүдэй һэдэлгэнүүд буруу һүрэдэг. Африкын, Азиин, Латиин Америкын оронуудай диилэнхи олонхи журналистнуудай организацинууд манай журналистнуудай союз тушаа хэгдэдэг хардалга, гүрдэлгэнүүдые буруушаадаг, манай союзтай хани ёһоной нягта холбоо байгуулдаг.

Социалис оронуудай журналистнуудтай, капиталис оронуудай коммунис хэблэлдэ хүдэлдэг манай эрэлхэг зоригто ханинартай, дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой бүхы журналистнуудтай СССР-эй Журналистнуудай союз холбоо барисаагаа саашадаашье хүгжөөн бэхижүүлхэ, демократическа журналистикын һалбаран хүгжэхын түлөө, үнэн сэхэ хэблэлэй болон радио дамжуулгын түлөө тэмсэл хэхэ.

Газетэ, журналнуудай, радиогой, телевидениин, номой хэблэлэй бүхы редакцинуудта мүнөө зохёохы үүсхэл эдэбхи гаргагдажа, оюун бодолой талаар дэбжэлтэ боложо байна. Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түсэбүүд зохёогдоно.

Манай гүрэнэй 50 жэлэй агууехэ ой тухай, коммунизмын замаар манай оронние найдамтайгаар хүтэлжэ ябаһан парти тухай, ухаан бодолоо, һанал сэдьхэлээ зорюулан, бидэнэрэй алба хэдэг арад тухай хөөрэхын тулада маанадта, совет журналист бүхэндэ эгээн лэ нангин халуун үгэнүүд лаб олдохо гээд Д. П. Горюнов түгэсхэлдөө хэлээ.

* * *

СССР-эй Журналистнуудай союзай центральна шалгалтын комиссиин хүдэлмэри тухай тоосоое съезд шагнаа. Н. Х. Еселев элидхэл хэһэн байна.

Союзай уставта оруулагдаха хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдэй проект тухай СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретарь Б. С. Бурков элидхэл хээ. Долоон жэлэй турша соо устав союзай дотоодын ажабайдалай хуулинь байжа, бүхыдөө муу бэшэ алба хээ гээд тэрэ мэдүүлээ. Союзай эмхидхэлэй байгууламжада түбэй болон нютагай хүтэлбэрилхы органуудай үүргэнүүдтэ хамаатай уставай дүримүүд энэ үе саг соо шалгалта барижа гараа. Зүгөөр ажабайдал хубилжал байдаг. Журналистнуудай дүй дүршэлдэ, тиимэ болохолоороо, Журналистнуудай союзай гэшүүдэй зорилгонууд, эрхэ болон уялгануудые тодорхойлгодо хамаадалсахаар ушарнууд үдэр бүхэндэ боложол байдаг. Нютаг нютагуудһаа ороһон дурадхалнууд, уставта оруулагдахаар нэмэлтэнүүд тухай Б. С. Бурков хэлээ.

Үнэн зүб юумэндэ эрмэлзэдэг, энэрхы сэдьхэлтэй байхые, дэбжэлтые хүсэдэг совет журналистын хүндэтэй, ехэ үүргэнүүдые элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө гууржые дайшалхы зэбсэг болгоһон хүнэй уялга ехэшье, хүндэтэйшье байна.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ эхилээ.

Тэмсэжэ байһан Урда Вьетнамай журналистнуудай түлөөлэгшэ Хюинь Ван Ли гэгшые съездын делегадууд удаан альга ташалгаар угтаа. Тэрэнэй хэлэһэн үгые делегадууд сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэн байжа шагнаа. Американ империалистнуудай зэрлиг муухай аашанууд тухай хөөрэхэдөө, тэрэ фотозурагуудые зал соо һуугшадта харуулаа.

Американ империалистнууд «болбосоролтой», «эб найрамдалда дуратай» байһан тухайгаа һүхирэлдэдэг аад. харин өөһэдөө манай арадые усадхахын тулада Б-52 самолёдуудые, угаа зэрлиг муухай зэбсэг бологшо гал шатаадаг, фосфорно бомбонуудые, хорото бодосууд болон хорото газуудые, ракетэнүүдые хэрэглэнэ гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Урда Вьетнамай арад заатагүй илалта туйлаха гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Тэмсэл хэжэ байхадаа, аха дүү социалис оронуудай арадуудай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй дэмжэлгые бидэнэр хододоо мэдэрдэг байнабди. Совет хэблэл хадаа манай арадуудай һанал нэгэдэлгүй бэхижүүлгэдэ туһална, Вьетнамда Америкын хэдэг гэмтэ ябуулгые шоо үзэдэг, манай арадай илалтанууд тухай хөөрэһэн мэдээсэлнүүд болон статьянуудые хододоо толилжо байдаг. Совет журналистнууд, кинооператорнууд болон фотокорреспондентнүүд бом-...

*) Эхиниинь 1-дэхи нюурта.

СОВЕТСКО-СОМАЛИИСКА ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын уряалаар Сомалиин республикын президент Аден Абдулла Осман 1966 оной сентябриин 20-һоо 28 болотор Советскэ Союзда айлшалба. Үндэр түрэлтэ айлшан Москваһаа гадна, Алма-Ата, Ленинград городуудта айлшалаа.

Хоёр талын хоорондо үнэн зүрхэнэй, бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөн болоо. Хөөрэлдөөнүүдтэ совет талаһаа СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров болон бусад тушаалта хүнүүд хабаадаа. Сомалиин талаһаа Сомалиин республикын президент Аден Абдулла Осман ба тэрээнтэй ерэһэн гүрэнэй ажал ябуулагшад байлсаа.

Бүрин тэгшэ эрхын, бэе бэеэ ойлголсолгын, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүйн үндэһэ һуури дээрэ Советскэ Союз ба Сомалиин республика хоёрой хоорондо хани барисаанай харисаанууд бии гэжэ хоёр талынхид ханангяар баталба.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр талын- [illegible] ...Хоёр талынхид политическэ, экономическа, худалдаа наймаанай ба соёл культурын талаар хани барисаагаа, хани харилсаагаа саашадань бэхижүүлхын, хүгжөөхын тула хүсэл оролдолгоёо гаргаха байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Сомалиин тала эб найрамдал хангаха талаар, империализм ба колониализмда эсэргүү тэмсэлэй хэрэгтэ Советскэ Союзай хүсэл оролдолгоёо гаргажа байһыень мэдэрээд, хүгжэжэ байһан оронуудта СССР-эй хүргэжэ байһан бүхы талын туһаламжые үндэрөөр сэгнээ.

Уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудаар хоёр гүрэнүүдэй хараа бодолой тааранги ба дүтэрхы байһаниие хоёр талынхид ханангяар тэмдэглэбэ. Тэдэнэр ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха ёһо гуримда үнэн сэхэ байһанаа, уласхоорондын түгшүүрилые һуладхахые, эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгые туйлахаар бата шиидэнги байһанаа баталба.

Ядерна буу зэбсэгые тараахагүй асуудалаар Советскэ Союзай, Сомалиин республикын хараа бодолнуудай тааралдаһые хоёр талынхид ханангяар тэмдэглэбэ.

Ондоо оронууд болон арадуудай дотоодо хэрэгтэ хамааралсаха байһан империалис хүсэнүүдэй [illegible] байдалай хурсадаһан ба сэрэгэй аюулай ехэ болоһонтой дашарамдуулан, һанаагаа зобожо байһанаа хоёр талынхид мэдүүлбэ.

Хоёр талынхид Вьетнамда тохёолдоод байһан аюулта байдалтай дашарамдуулан ехэ һанаагаа зобожо байһанаа тодорхойлоод, энэ асуудалаар өөрынгөө хараа бодолнуудые найруулан тодорхойлоо. Өөрынгөө хуби заяае вьетнам арадай өөрөө шиидхэхэ эрхые баталаад, хоёр талынхид Урда Вьетнамда зэбсэгтэ добтолго хэжэ байһан хариин сэрэгүүдые гаргаха тухай тэрэнэй эрилтые дэмжэнэ. Вьетнамай эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай, нэгэ гүрэн болохые хараалһан 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдэй ёһоор лэ Вьетнамай асуудал гуримшуулагдаха ёһотой гэжэ хоёр талынхид мэдэрнэ.

Хоёр талынхид Африкадахи байдалые зүбшэн хэлсээ, империалис оронууд Африкын оронуудта һүйдхэлтэ ажал ябуулгаяа шангадхана, зонхилон ээрхэлгээ баадхахые һэдэжэ, тэдэнэр дотоодынь хэрэгтэ хамаархана. Энэ ушар болбол эрхэ сүлөөдэ дуратай гүрэнүүд болон арадуудай зүгһөө нүлөө ехэтэй харюу үгэхыень эрилтэ табина.

ЮАР-тахи үнгэ зүһэ илгадаг гуримые хоёр талынхид шууд сэхээр буруушаана.

Хоёр талынхид Смидэй үнгэ зүһэ илгадаг гуримаар Урда Родезиида бэеэ даанхай байдал олгуулха гэһэн мэхэгохыень буруушаажа, энэ гэмтэ гуримые бэелүүлһэнэй түлөө харюусалга Англиин правительство болон тэрэнэй туһамаршадта тохогдохо болоно гэжэ мэдүүлнэ.

Өөһэдынгөө оронуудай национальна бэеэ даанхай байхын ба эрхэ сүлөөтэй байхын түлөө эбсэшэгүй тэмсэжэ байһан арадуудта бүхы хэмжээнэй туһаламжа хүргэхөөр шиидэнги байһанаа хоёр талынхид мэдүүлээ.

Советскэ Союз, Сомалиин республика ондоо оронуудай газар дээрэхи сэрэгэй баазануудые үгы хэхын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхын тула Европодохи аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ зорилгодо хоёр талынхид шухала удха шанар үгэнэ. Европодохи аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ Германиин асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулга шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоологдоно.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулхын, арадуудай аюулгүй байдалые хангахын тула Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шухала удха шанартай байһыень хоёр талынхид тэмдэглээ.

Сомалиин республикын президент СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные Сомалиин республика айлшалхыень уряалаа. Энэ уряалые баяртайгаар хүлеэн абтагдаа.

(ТАСС).



Владимирскэ электромоторой завод улам үргэдхэгдэжэ байна. Эндэ шэнэ корпус ашаглалгада оруулагдаа, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэтэй тодхогдоо. Тиигэһэнэй ашаар мүнөө энэ электродвигательнүүдые, тэрэ тоодо бүри түргэн ... дэг «А02-7», «А02-8» бүтээн гаргалга 25 процент нэмэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электромеханик А. Новикова «А02-8» ... хэлэй шэнэ двигателие туршан шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

ТҮХЭЛ МАЯГ ҺАЙЖАРУУЛАН...

ЖУРНАЛИСТЫН *ажаглалта*

шиидхэдэг боложо байна, — гэжэ бюрогой тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. — **Үйлэдбэри дээрэ, шитын хүдэлмэридэ коммунистнуудай түрүү үүргэ хангажа, табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ элсүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Булта коммунистнууд партийна эхин организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана...»**

КПСС-эй райком хадаа совхозой партийна нэгэ организациин хүдэлмэридэ иимэ сэгнэлтэ һаяхан үгэһэн байна. Иимэрхүү, эхин организацинуудай хүдэлмэридэ хамаатай асуудалнуудыешье партиин райкомууд һаяшаг болотор ганса нэгэ харадаг байгаа гэжэ сэхынь хэлэлтэй.

Парткомой һүүлшын нэгэ заседани. Социалис мүрысөө хүгжөөлбэрилгөөр совхозой рабочком тоособо. Заседанида партийна эхин организацинуудай секретарьнар, фермые эрхилэгшэд уригдаһан байгаа. Асуудал тушаа үгэ хэлэһэн хүн бүхэн социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ёһын тэдысэ хандалгые хурсаар шүүмжэлбэ. Контородоо һуугаад, бэлэн тоо, мэдээнүүдые хаража, мүрысөөнэй дүн гаргаабди гэжэ нэрэ зүүжэ ябаха саг дүүрээ. Гүүртэ, отарануудаар, бригада болон фермэнүүдээр ябажа, бодото ажабайдалтайнь танилсаха хэрэгтэй, хүн зондо ажалайнь дүнгүүд тухай хөөрэжэ, ойлгуулжа үгэхэ шухала. Энэ хадаа ганса парторгын, профоргын хэрэг бэшэ, бүхы коммунистнуудта, профсоюзай эдэбхитэдтэ сэхэ хабаатай асуудал. Даалгагдаһан хэрэгэйнь түлөө тушаалта, уялгата нюурнуудһаа шангаар һураха саг ерээ гэһэн эрилтэ табигдаһан байна.

Парткомой заседаниин дүүрэбэшье, хүн зон таража ябашабагүй. Үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн үни удаан үргэлжэлбэ. Мүрысөө эмхидхэхэ, үрэ дүнгыень гаргаха хэрэгтэ мэргэжэлтэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха тухай, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ тушаа тэдэнэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай парторгнууд, парткомой гэшүүд һанамжа дурадхалаа хэлсэһэн байгаа. Энэ асуудал тусгаар бэлдээд, дахинаа хаража үзэхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Партийна хүдэлмэри онсо орёо, али оло янзын байдаг гэжэ мэдээжэ. Хэдэн арбаад элдэб асуудалнуудые партийна бюро, партком үдэр бүри шиидхэдэг, хэдэн олон хүнүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэ хэрэг гарадаг. Тиимэһээ үдэр бүрингөө хүдэлмэреэр дашууржа, холын хараата асуудалнуудаа мартажа болохогүй бшуу. Энээнэй түлөө ажал хүдэлмэреэ зүбөөр түсэблэхэ, гол шухала асуудалнуудые ходо анхаралдаа байлгаха шухала.

Совхозой парткомой гэшүүд (парткомой секретарь Г. К. Хайдуков) үе-үе болоод сугларжа, ямар юумэ хэһэнээ сэгсэлжэ, ямар асуудалнуудые шиидхэхэ тухайгаа нүхэрэй ёһоор зүбшэдэг заншалтай боложо байна. Иимэ хөөрэлдөөе парткомой заседани гэжэ нэрлэхын аргагүй, тусгаар зарлагдадаггүй, протокол, тогтоол гэхэ мэтэ бэшэгдэдэггүй. Миин лэ хоёр-гурбаараа сугларжа, хараһан үзэһэн тухайгаа үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, һанамжа дурадхалаа зүбшэдэг. Ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ партийна бүлэгүүдэй, эхин организацинуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай, абаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые хангаха, Совет засагай тогтоһоор 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай—парткомдо болоһон хөөрэлдөөнүүдые бултыень эндэ тоолохонь бэрхэтэй.

Зүгөөр совхозой партком, эхин организацинууд хүдэлмэриингөө гол асуудал илган олохо, шиидхэхэ онол аргаяа, хүдэлмэриингөө түхэл маяг нарижуулан һайжаруулха тушаа гол анхаралаа табидаг болонхой. Олон юумэнэй хойноһоо оролдоо боложо, хүсэ шадалаа таража байбалнь юун горитой. Хүн зондо харагдахаар үрэ дүн туйлагдаха һэм.

Партийна хүдэлмэриие алишье талаһаань хаража үзэбэл: ажалшадые хүмүүжүүлхэ гү, али үйлэдбэридэ хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэдээшье имагтал творческо шэнжэ шанартайгаар, оюун бодолтойгоор хандадаг болоһониинь тобойжо үгэнэ.

Иимэ творческо шэнжэ шанарынь «Октябрьский» совхозой партийна организациин хүдэлмэридэ харагдажа эхилээ гэбэл, алдуу болохогүй гэжэ һанагдана. Энээнэй урда тээ юрэнхы хөөрэлдөөн, уряа лозунгнууд, хэмжээ ябуулгануудые хараалха, дүүргэлтын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гэхэ мэтээр шаг шууяан яһала болодог байгаа. Теэд шууяагаараал дүүрэдэг һэн.

Мүнөөшье эдэ зүйлнүүд партийна организациин хүдэлмэридэ байжа магад, арсахын аргагүй. Харин удхань тад ондоо, годо һонор болонхой. Хараалһан түсэбэй дүүргэлтые тэмдэглэхын тула бэшэ, энэ тэрэ хүдэглэхын тула бэшэ, энэ тэрэ хүдэлмэри хэһэн нэрэ зүүхын тула бэшэ, имагтал бодото ажал бүтээхын тула тэдэнь зорюулагдана. Тиихэдээ ямархан шэнэ онол аргануудые хэрэглэжэ, хараалһан тэдэ хэмжээ ябуулгануудаа дүүргэлтэйб гэжэ һайса бодожо үзэдэг, хүн зонтой зүбшэдэг, хөөрэлдэдэг. Һүүлэй һүүлдэ парторганизациин уряалые, хараалһан, түсэблэһыень хүн зон, ажалшад лэ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлдэг ха юм.

Партийна хүдэлмэриин творческо шэнжэ шанарынь коммунистнуудай, ажалшадай эдэбхи үүсхэлтэй нягта холбоотой, ажаһуудал болон ажабайдал тэрэнэй эшэ үндэһэниинь боложо үгэнэ.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха).

ҺАЙХАН ЗАМАЙ УТАҺАН



ҮДЭҺЭН НЮТАГТАА минии «Жимбуеч» гүүлдэг юм. Юундэшье тиигүүлдэгыень мүнөөшье болотор хүсэд мэдэгшэгүйб. Ехээр хүндэлжэ нэрлэһэндээ тиигээ гээд тухайлдаг хүм. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ юрэдөөшье, балшар багаһаа, минии мэдэхын, зоной дунда хубхай хооһоор хэлүүлжэ, түрүүнээ дортожо ябаагүй юм. Харин ходо хүхюу зугаатай, сэдьхэл гүрэн, омог дорюун ябахань сээжэ сооһоомни огто гарадаггүй.

Ажабайдалай жама ёһон нэгэ тэгшэ байдаггүй гээшэ бэзэ. Тиимэһээ энэ танилайм замда халтирха, билтарха ябадал байгаа юм бэзэ, теэдшье үлүү тобойжо харагдаагүй даа. Зориһон лэ тээшээ зоритой, хүдэлһэн лэ газартаа хүндэтэй ябаа, ябанашье. Энээхэн наһан соогоо үзэхые үзөө, харахые харааш бэзэ. Ганса трактор агтын холоо адхаһаар хори гаран жэл болобо.

Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, комбайнер Дугаржаб Нимаевич Жимбеев гээшэ. Халта мэлтэшье һаань тулэахал бүреэ, ойро зуура бага зэргэшье хөөрэлдэдэг, һанаһан бэеһээ табилсадаг зомди. Би тэрэнээ аргагүй нягта, сэбэр сэхэ һанаатай хүн гэжэ тоолодогби. Ямар нэгэн юумэнэй захадань гаргаагүйдөө һанаагаа амарха зааан гэжэ байдаггүй. Хараһан дэ.сагташ тон залхуугүйгөөр, элдэб туршалга, ажаглалтануудые хэжэ байха. Хөөрэхэ зугаалхадаашье юумэ бүхэндэ бодомжотой зоной сэгнэлтэ үгэдэг, даруу зелдэр зантай, залан сэхэ бодолтой, ажал хэхэдэ гэдэргээ харадаггүй хүн даа. Эгээл тиимэ хадаа түрэл Ноёхондоо ходо магтуулжа ябадаг. Эндэхид булта—үбгэн залуугүй минии «Жимбуеч» гэлсэдэг юм. «Жимбуеч ябана һэн», «Жимбуеч ингээ тиигээ» гэһэн хүүр зугаа ходол гаража байдаг. Мүнөөшье дуулахадам «шанга даа, Жимбуечнай», «гайтайл ха, Жимбуеч», «Жимбуеч хэндэ диилдэхэ һэм» гэлсэһэн зугаа тараһаар. Одоол эдэ хүүрнүүдые дууламсаараа бүри үнихэнэй сээжынгээ оёорто хадагалжа ябаһан бодолоо хүсэлдүүлжэ, энээхэн мүрнүүдые зурагладаха дуран хүрөө юм.

ХҮН БҮХЭНЭЙ эльгэ зүрхэндэ эгээ дүтэ һанагдадаг, тобшоор хэлэхэдэ, наһанайнь нангин хүсэл эрмэлзэлгэтэй нягта холбоотой юумэн гэжэ байдаг. Тиигээд тэрэнээ хүсэлдүүлжэ, юумэ хэжэ һурахадаа хүн гээшэ һураггүй сэсэн, һубэлгэн бэрхэшье болодог. Эгээл тиимэрхүү эрид хубилалта Дугаржаб Нимаевичай ажабайдалда анха түрүүн талын «онгосын» жолоо барижа эхилхэдэнь болоһон юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо алтан намарай үе хүлеэдэг, шара улаан шэниисэ соогуур талынгаа «онгосо» тамаруулжа, сэдьхэлээ ханадаг юм. Эгээ тиимэ үень мүнөө тудаад байнхай. Эртэ үглөөнһөө, үдэшэ орой болотор хээрэ таряаланһаа холодоногүй ха.

— Гэртээшье орохо сүлөө байхагүй. Ургасамнай урматай сайн даа, одоол унасан малгайгаа абаха аргагүй саг ерэнхэй,—гэжэ суута комбайнер Дугаржаб омогорхон миһэлзэнэ.—Мүнөө ябаагүй саа, хэзээ ябахабча, юун сүлөө байхаб...

Нээрээшье тиимэ. Хёлгын адагай солото комбайнерай хэлээшэ зүйтэй даа. Эндэхи XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ургаса угаа һайн, хэхэ ажалыньшье ехэ. Эдэ бүгэдые хүсэд мэдэрһэн лэ хүнүүд зүб тобшолол бэедээ хэжэ, үнэн зүрхэнһөө хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда Дугаржаб Жимбеев онсо шалгаржа, үргэн Ноёхондоо магтуулжа ябаһаар. Энэ нүхэрнай эрхим дээдэ гарай уран шадабаритай комбайнер гэжэ суурхуулхаһаа гадна, залуу үетэнэй хүндэтэй багша, аха һайхан нүхэрынь болонхой. Тэдэниие өөрынгөө дүй дүршэлдэ һургаха, тэдэндэ али болохоор туһалха гэжэ һанаа үнөөн болон ябадагыень элихэн. Ажалдаа хара үглөөгүүр гарана, харанхы һүни болотор хүдэлжэ, хамагай һүүлдэ бусана.

Гансашье эдэ гэжэ даа. Дугаржаб Нимаевичай һубэлгэн хүнгэн гээшэнь аргагүй, али болохо аргыень олоод лэ, өөрынгөө шадал соохоно зоной зориг бадаруулжа, шэнэ амжалтануудта уряална. Хамаг юумэн хүнэй хүсэнэй гэдэгтэл, үнэхөөрөөшье тэрэнэй жэшээгээр эрхим һайнаар хүдэлөөшэдэй тоо эдэ үдэрнүүдтэ улам олошорно. Залуу механизаторнууд Заяата Васильев, Самбу Цоктоев болоод бусад эрхим түрүү комбайнерһаа жэшээ абажа, мүн лэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг байна.

— Жимбуечнай молодец даа, ябахал гэжэ ябана, юу гэхэб. Булта иимэл комбайнернуудтай байбал, юушье хэрэгтүй һэн,—гэжэ эндэхид омогорхоно.

Энэньшье удхатай юм. Эгээ мүнөө үедэ алтан гарта механизаторнуудһаа «үнэтэй» юумэн үгы ха. Энээниие хүсэд лэ ойлгоһон хадаа нүхэр Жимбеев унтаха нойргүй ябана гэжэ бишье тухайлбаб. Тиигээд саашадаашье тиимэ ябаһай гээд юрөөһэмни энэл даа, һайхан замай утаһан улам үргэлжэлэг лэ.

И. ОЧОРОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Н. Жимбеев.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВАЙ фото.

МОСКВАГАЙ ТҮЛӨӨ БАЙЛДААН ИИГЭЖЭ ЭХИЛЭЭ ҺЭН

Советскэ Союзай маршал И. С. КОНЕВОЙ хөөрөөнһөө

1941 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 30. Москвагай түлөө байлдаанай эхилһэн үдэр боложо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхэдэ ороһон юм. Ниислэлые хамгаалжа байһан фронтын участогуудта тиихэдэ юун болоһон байгааб, ушар байдал яажа хүгжөөб?

Баруун фронтын командалагша байһан, мүнөө Советскэ Союзай маршал И. С. Коневто энэ асуудалда харюусаха гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент хандаа.

— 1941 оной сентябриин 30-да гитлеровскэ сэрэгүүд добтолго хэжэ эхилээ. Москваһаа холошогуур хамгаалалгын байлдаа хэжэ байһан совет арминуудые бута сохихо, удаань манай ниислэлые эзэлхэ зорилго энэ добтолгын үмэнэ табигдаһан байгаа,—гээд маршал хэлээ. Фашис Германи үбэл болохын урдуур дайн байлдаае дүүргэхэ гэжэ оролдоһон байгаа бшуу. Түбэй стратегическэ шэглэлдэ сентябриин һүүлээр — октябриин эхеэр немецүүдэй хэһэн хүсэтэ ехэ добтолго иимэ зорилгые урдаа табиһан байгаа.

Добтолгодо эртээнһээ нарин нягтаар бэлэдхэл хэгдэһэн байха юм. Энэ добтолгые бэелүүлгэ фельдмаршал фон Бок гэгшын командалдаг «центр» гэжэ арминуудай бүлэгтэ даалгагдаһан байгаа. Энэ бүлэгтэ 78 дивизи, тэрэ тоодо 14 танкова, 9 моторизованно дивизи ороһон байха юм. Гитлеровецүүд өөрынгөө энэ добтолгодо «Тайфун» гэһэн нюуса нэрэ үгэһэн байгаа. Фашис генералнууд танкова соединенинүүд болон авиациин нэлэнхы ехэ сохилтонуудта ехээр найдадаг байһан юм. Тэдэнэр манай хойто болон урда талаһаа орожо, обороно эзэлжэ байһан сэрэгүүдые хүреэлхэ гэээ.

— «Центр» гэжэ немец арминуудай тоо хэр олон байгааб?

— Миллион үлүүтэй хүнһөө бүридэдэг байгаа. Хоёр мянган танк, тайлбарилан хэлэбэл, тиихэдэ совет-герман фронт дээрэ байһан дайсанай бүхы танкнуудай дүрбэнэй гурбан хубинь эдэ сэрэгүүдэй мэдэлдэ байһан юм. Дайлалдажа байһан немец арминуудта бии байһан бүхы артиллери болон миномёдуудай хахад шахуунь эндэ асарагдаһан байгаа. Энэ хадаа бүхы дайнай үе соо гитлеровецүүдэй байгуулһан эгээн лэ ехэ хүсэтэ бүлэг сэрэгүүд байгаа гээшэ.

Дайшалхы техникын, мүн хүнүүдэйшье талаар гитлеровецүүд манһаа булюу байгаа. Гол сохилто хэхэ шэглэлнүүдтэ тэдэнэр заримдаа таба, долоошье дахин булюу хүсэтэй байдаг һэн. Автотракторна парк ехэтэй байһан дээрэһээ гитлеровецүүд сэрэгүүдээ угаа түргэнөөр иишэ тиишэнь һэлгүүлжэ шадаха байгаа бшуу. Тиихэдэ совет сэрэгүүдэй олонхинь буу зэбсэгүүдээ морёор жүдхүүлдэг байһан юм.

— Ямар районһоо добтолго эхилээб?

— Баруун фронтын сэрэгүүд Москваһаа 300—350 километр холуур обороно эзэлдэг байгаа. Дайсан сентябриин 30-да өөрынгөө түрүүшын сохилтые Брянск шэглэлдэ хэһэн байна. Октябриин 2-то үүр сайжа байха үеэр гитлеровецүүд баруун болон резервнэ фронтнуудай сэрэгүүдые добтолоо. Тиигээд артиллери болон авиаци хүсэтэйгөөр ябуулга хэжэ, оборонын түрүүшын эшелон болон ара талые буудажа, бомбодожо ороһон байха юм. Фронтын штабай командна пункт сохилтодо дайралдаһан газарта байшоо. Тус добтолгын хүсэн иимэ жэшээһээ эли болоно гэбэл, манай дүрбэн дивизиин эзэлжэ байһан газарта немецкэ 12 дивизи, тэрэ тоодо гурбан танкова (415 танк), нэгэ моторизованно дивизи добтолго хэһэн байгаа бшуу.

Генералнууд В. А. Хоменко болон М. Ф. Лукинай командалжа байһан 30-дахи болон 19-дэхи арминуудай хоорондохи уулзадха дээрэ баруун фронтые сүмэ сохихо гэжэ гитлеровецүүд шэлэһэн байха юм. Смоленск шадарай байлдаануудта хабаадаһан соединенинүүд эндэ байгаа бшуу. Тэдэнэр танк, артиллери үсөөнтэй байгаашье һаа, эзэлжэ байһан газараа оролдосотой нэтэрүүгээр, зоримгойгоор хамгаалаа. Гранатанууд, гал шатаадаг шэнгэн зүйлтэй шэл бутылканууд хэрэглэгдээ. Тон булюу хүсэтэй гитлеровецүүд үдэрэй турша соо арайхан лэ гэжэ 10—15 километр урагшаа дабшаһан байгаа. Тиихэдээ угаа ехэ хохидолдо ороһон байгаа бшуу.

Тиин дайсанай һанаашалга эли болоо: тэрэ Минск—Москва гэһэн автомобильна харгыһаа хойто тээхэнүүр зүүлжээ, тэрэшэлэн Калининск шэглэлээр дабшажа орохо гэжэ шиидэһэн.

Резервнэ фронтын участок дээрэ хэгдэһэн сохилто Рославль—Москва гэһэн шоссей харгые зубшан шэглүүлэгдэнэ.

Манай сэрэгүүд эзэмдэгшэдтэ угаа үсэд шангаар эсэргүүсэлтэ үзүүлжэ, һүүлшынгээ арга боломжо хүрэтэр эзэлжэ байһан газараа хамгаалдаг байһан юм. Хүсэнүүдэй тэнсүүри тэгшэ бэшэ байшаһаниинь шаналхаар юм. Немецкэ авиаци олон ушарта хэһээлтэгүйгөөр зоргондоо аашалжа ородог байгаа бшуу.

Тиихэдэ дайсан өөрынгөө һанаашалгые зарим зэргээр бэелүүлжэ шадаа гэбэл, баруун болон резервнэ фронтнуудай сэрэгүүдые Вязьма шадар хүреэлһэн байха юм. Энэ ушар октябриин 7-до тохёолдожо, байдалнай ехэ аюултай болоо һэн. Зүгөөр немецүүд урагшаа дабшажа шадаагүй. Хүреэлэлгэдэ ороһон манай дивизинүүд эрэлхэг зоригтойгоор байлдаагаа үргэлжэлүүлжэ, добтолжо байһан фашис арминуудые нилээд һамааруулһан байгаа. Энэ үедэ совет сэрэгүүд Можайск шадар хамгаалалгын бүхэлэлтэнүүдые бэлэдхэжэ байһан юм.

Гитлеровецүүдэй добтолгые сухарюулан сохихо үедэ баруун болон резервнэ фронтнуудые нэгэдүүлхэ шухала болоһон байгаа. Гадна шэнэ Калининска фронт минии командовани доро байгуулагдажа, Калининска шэглэлдэ дайсанай дабшалта зогсоогдоо һэн.

Баруун урда шэглэлдэ Тулын обороные немецүүд дабажа шадаагүй.

— Тиигэжэ октябриин эсэс багаар нилээд ехээр хохидолдо ороһон фашис арминууд бүхы центральна шэглэлдэ зогсоогдоһон байгаа. Мүн манай сэрэгүүдшье ехэ гээгдэлдэ ороһон байха юм,—гээд маршал хэлээ.

Фронт ниислэлдэ бүри ойртоо. Зарим газарта хамгаалалгын түрүү лини городһоо 100 километр болоһон байха юм. Москвада угаа ехэ аюул тохёолдоо. Хүнэй тоогооршье, буу зэбсэгээршье булюу байһан дайсан ниислэлдэ дахяад добтолхо гэжэ хүсэеэ элсүүлжэ орсоо. Шэнэ байлдаануудта совет дивизинүүдшье бэлэдхээ. Ноябриин хоёрдохи хахадта Москва шадар тон шанга байлдаанууд болоо. Үзэгдөөгүй ехэ баатаршалга гаргаһан, Эхэ орондоо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байһан совет сэрэгшэд дайсанай энэ добтолгыешье сухарюулан сохёо. Энэ үеһөө хойшо 25 жэл үнгэрөө.

—Москва шадар немецүүдые һамна бута сохилго дэлхэйн хоёрдохи дайнда эрид хубилалта хээ, гитлеровскэ Германиие диилэһэн илалтада эхи табижа үгөө,—гээд И. С. Конев онсолон тэмдэглэбэ. (ТАСС).

Жэл бүри хэдэн зуугаад шииираг шамбай хүбүүд Совет Армиин албанда омог баяртайгаар мордодог. Тэдэнэр уялгата албаяа амжалтатайгаар дүүргээд, боргожонги, болбосоронги болонхойнууд ажалша бүлэдөө бусажа ерэдэг гээшэ бэзэ.

Мүнөө үедэ олохон залуушуул түрэл городоо бусажа байнхай. Тэдэнэй нэгэн—агаарай сэрэгэй сержант Юрий Галицкиие энэ зураг дээрэ харанат. Энэмнай армида ошохынгоо урда тээ Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилдаг заводой аппаратна цехтэ слесареэр хүдэлжэ байһан. Мүнөө тэрэ хуушан ажалдаа һөөргөө бусажа ерэһэн тухайгаа ажалша нүхэдтөө элидхэжэ байна. Тэрэнэй үбсүүн совет сэрэгшын шэн габьяагай тэмдэгүүдээр шэмэглээтэй.

В. КАТОГОЙ фото.



СОВЕТ ИСКУССТВО ХИЛЫН СААНА

ЛЕНИНГРАДАЙ БАЛЕТ ҺАЙШААЛДА ХҮРТЭБЭ

Лондон хотын ажалшад баледтэ дуратай, энэ түрэлэй искусствые ёһошолон мэдэдэг зомди гэжэ өөһэдыгөө тоолодог юм. Тиимэһээ Ленинградай театрай артистнуудай Лондон ошохоһоонь холо урид тэндэ элдэб хүнүүдээр хөөрэлдэхэдэмни, Ленинградай баледэй театрай ерэхээ байһан тухай, билет худалдажа абахань тон бэрхэтэй гэжэ байжа хотын зоной хэлэхэнь намда аятай зохид байгаа һэн.

Нээрээшье, Ленинградай Кировэй нэрэмжэтэ театрай нэгэ һарын гастроль сентябриин табанда «Ковент гарден» гэжэ театрта эхилхэ байгаа. Харин спектакльда орохо биледынь бүри июль һара соо худалдагдажа эхилээ һэн. Ленинградай баледэй табигдажа эхилхэ үдэр театрай байдаг багахан гудамжада хүн зон илангаяа олоороо суглarба.

Кировэй театрай балет өөрынгөө гастролиие «Хун шубуута нуур» гэжэ спектакляар эхилээ. Тиигэжэ зүрхэлхөөр бэшэл аа гү гэжэ олохон шүүмжэлэгшэд тоолоһон юм. Һүүлэй нэгэ жэл соо Лондон хотын ажалшад энэ баледэй олон зүжэгүүдые хараһан байха гэжэ һанаа бшуу. Теэд ленинградайхид урда тээнь гастрольдо ябаһан шэнгеэрээ Лондоной театр харагшадта һайшаагдаа. Тиин тэндэхи газетэнүүд манай балетнэ зүжэгтэ айхабтар үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

«Табан жэлэй урда тээ түрүүшынхеэ манай эндэ ерэжэ наада табиһан шэнгеэрээ «Ковент гарден» театрта зүжэгөө харуулһан Кировэй балет айхабтар уран бэрхэ гүйсэдхэлгөөрөө зоной зүрхэ хүдэлгөө. Тон һайнаар табигдаһан туладаа тус балет үндэр сэгнэлтэдэ хүртэхэл ёһоороо хүртөө» гэжэ «Дейли телеграф» газетэ бэшээ һэн.

«Балай ехэ шууяа дорьбоо татангүй, нэгэ жэгдэ, үнэн сэхэ, шуналта наадалтаараа Кировэй театрай балет илгарна. Тиин гайхамшаг амжалта туйлана»,—гэжэ Лондоной «Сан» газетын шүүжэлэгшэ Сьюзен Лестер бэшэнэ. «Хун шубуута нуур» гэжэ зүжэг Лондондо хэзээ нэгэтэ табигдаһан бусад бүхы зүжэгүүдһээ үлүү һайн байгаа гэжэ «Файнэншл таймс» газетэ тэмдэглэнэ.

Кировэй баледэй гайхамшагта уран нарин ансамбль дүтэ хүртэшэгүй үндэр мэргэжэлтэй байна гээд сэгнэхэ зуураа: «Ниитэ дээрээ бүхы артистнууд гайхамшаг жэгдэ эршэтэйгээр наадахаһаа гадна, яагаад хүн бүхэниинь эрхим һайнаар наадана гээшэб?» — гээд гайхалаа баража ядан байжа «Таймс» газетэ бэшэнэ.

Англиин шүүмжэлэгшэд зүжэгэй гол нюур— Зигфридые наадаһан Юрий Соловьевые ехээр магтана. «Гайхамшаг зориг, урин зэлдэр зан гэдэгые тон зохидоор таараддуулжа шадана. Бэлиг түгэлдэрөөр наадахынгаа хажуугаар гайхалтай хүнгэн солбоноор һүрэнэ», —гэжэ «Таймс» газетэ тэмдэглэнэ. «Хун шубуута нуур» гэжэ баледтэхи эхэнэрэй гол роль наадаһан Калерута Федичева театр харагшадта илангаяа ехээр һайшаагдаа. «Эхэнэр хүнэй аяг зангые уран бэрхээр элирүүлэн харуулха талаараа, уян үнжэгэн хүдэлэсөөрөө театр харагшадай зүрхэ сэдьхэл буляагаа. Одетта-Одилиин рольнуудые адли һайнаар гүйсэдхэжэ шадаха балеринэнүүд үсөөн байха»,—гэжэ «Таймс» газетэ бэшэнэ.

Ленинградай балет гастролёо амжалтатайгаар эхилээ. Саашадаа үшөө хэдэ хэдэн зүжэгүүдые табиха юм. Тэрэ тоодо—«Золушка», «Нойрсоһон хан хүүхэн», «Жизель» гэжэ баледүүд, «Ленинградай симфони», «Шопениана», «Тарас Бульба» гэжэ нэгэ акттай баледүүд табигдаха байна.

Лондон. **Н. ЯКОВЛЕВА,** АПН-эй корр.

Багшын үдэрые угтуулан

ХЭШЭЭЛҺЭЭ—ХЭШЭЭЛДЭ

Зураглал

ТҮРЭЛ НЮТАГАА ЕРЭХЭДЭЭ, нэн түрүүн һургуули руу шагаадаг зантай хүм. Мүнөө баһал ажэлзангүй орожо ябатарни, забһарлалгын хонхо жэнгиршэбэ. Зарим классуудай үүдэн сүм нээгдэжэ, хонгёо хурса хоолойтой шабинар газаашаа адхаршаба.

Тиихэдэ «Нэгэдэхи-Б» гэжэ таршагтай классай үүдэн сүмөөхэнөөр нээгдэжэ, бэедээ тааралһан зохидхон хубсаһатай эгээл бишыхан һурагшад ехэл томоотойгоор коридор соогуур жэрылдэн дахасалдаһаар, газаашаа гараба. «Һургуули эхилһээр һарашье үнгэрөөдүй байна ха юм. Иимэ түргөөр гушан ондоо үхибүүдые гуримшуулжа шадаһан хэн багша бэлэй?»—гэжэ гайхажа үрдеэгүй байтарни:

— Һүү, та хэзээ ерээбта? Сайн байноо!—гэжэ Акулина Ользоновна намайе мэндэшэлбэ. —Битнай мүнөө жэлдэ нэгэдэхи классе абаад туршажа байнаб даа...

Одоол тиихэдэнь намда хуу ойлгосотой болобо. Акулина Ользоновна Орбодоева гээшэмнай ямаршье задагай класс абахадаа, эди шадитэй юумэдэл, эгээл эбтэй, эгээл нягта нэгэ бүлэ шэнги болгожо шададаг.

— Нюусаяа мантаяа хубаалдыта даа,— гэжэ залуу багшанар атаархадаг.

— Намда юун нюуса байха һэм. Гэмэрэнгүй, олон табые шашангүй, үсөөн үгөөр зүбшэл үгэн һагад, эрилтэеэ ойлгуулха гэжэ оролдогшоб. Үхибүүд гээшэ гэмэрэлгэндэ ой ухаанһаа дурагүй юм даа,—гэжэ тэрэ хөөрэдэг.

— Олохон түрэлхид долоо наһа гүйсөөдүй үхибүүдээ мүнөө жэлдэ һургуулида оруулха гэжэ ялалсаа хаш. Заримашуул арга мэхэшье хээд туршаа,—гэжэ һургуулиин месткомой түрүүлэгшэ Ю. А. Егорова энеэнэ. — Һүүлдэ мэдэн гэһээмнай, тэдэнэр Акулина Ользоновнада заатагүй үхибүүдээ үгэхэ гэжэ оролдоһон байгаа бшуу...

Би Акулина Ользоновнагай ажалтай үнинэй танилби. Эндэл, Эгэтын-Адагай дунда һургуулида багшалжа байха үедөө, тэрэнэй хэшээлнүүдтэ орогшо һэм. Зарим багшанарай хэшээлдэ үргэһэнш хүрэжэ нүгшышөөд гү, али дуунахыень хүлеэжэ ядан шалашоод һуухаш. Харин Акулина Ользоновнагай хэшээлдэ тиимэ юумэ үгы. Ямар бэ даа, нэгэ айхабтар һонирхолтой хүгжэм шагнаһандал, «саашань үшөө юун болошо ааб?» гэжэ үлгэшэһөөр һуутаршни, хэшээл дүүрэшэдэг.

Бишыхан үхибүүд һуурингүйнүүд, түргэн эсэшэдэг ха юм. Теэд Акулина Ользоновна хэды багтаа үхибүүдэйм «шүрэб һуларнаб» гэжэ һайн тухайлдаг. Тиимэһээ тон саг соонь лэ физкультурын забһарлал шадамараар эмхидхэдэг.

— Зай, үхибүүд, мүнөө зали абахаар болошобо хабди. Дальбараахайнууд унташаба даа. (Хүүгэд гарнуудаа дэлэлээд, партынгаа хабхаг дээрэ хэбтэшэхэ). Дальбараахайнууд һэрибэл хаш даа. (Үхибүүд аргаахан аар толгойнуудаа үндылгэхэ). Һуняаба даа. Гарха-нуу-даа хү-дэл-гөөд, гар-га-бал даа зал-хуу-гаа! Зай, залхуугаа намнажархёо хадаа, бүри эршэтэйгээр хүдэлөөл даа,—гээд багшань һурагшадайнгаа ухаан бодолые улам саашань хүтэлхэ.

Хүүгэд хэшээлдээ наадаһан шэнги һуубашье, ехэл юумэ хэжэ үрдидэг юм. Жэшээнь, тоо бодолгын хэшээлдэ хэдэн жэшээнүүдые сээжээршье, бэшэмэлээршье бодожо үрдидэг.

...АКУЛИНА Ользоновнагай хэшээлнүүдтэ урдань ородогоо һанаандаа оруулһаар байтарни, оролгын хонхо жэнгирбэ. Үхибүүдээ наадхуулжа байһан багша тэдэнээ эмхитэйгээр һубарюулан зогсоогоод, булта класстаа оробод.

Нэгэдэхи классай хэшээлдэ ороһойб гэжэ хэды хорхойтобошье, хэлэжэ зүрхэлбэгүйб: шабинарайнгаа һайса һургуулиин байдалда дадаагүй үедэ А. О. Орбодоева хэшээлдэнь орохые хэндэшье зүбшөөдэггүй гэжэ һайн мэдэхэ байгааб. Мүнөө тэрэнэй жэшээлдэ орооошьегүй һаа, би һайн мэдэнэб. Хахад жэл үнгэрөөд байхада, мүнөөхи багашуулынь хэшээлһээ хэшээлдэ шэнэ юумэ ойлгожо, урдынхи һурагшадынь мэнэ бэрхэнүүд болоод байхал!..

Нүхэр Орбодоева эхин классай багшанарай методическа нэгэдэлые хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилнэ. Энэ хугасаа соо гараар хэмэл таблица, зурагууд олошороо. Эхин классай багшанар А. О. Орбодоевагай хүтэлбэри доро буряад хүүгэдые багаһаань ород абяануудые, үгэнүүдые зүбөөр үгүүлүүлжэ һургахын методико дээрэ хүдэлнэ.

Өөрөө долоон хүүгэдэй эхэ һэн тула шабинартаа эхэнь мэтээр хандадаг. Түрэлхид тиимэл хадань Акулина Ользоновнада үхибүүдэ үгэхэ гэжэ оролдоно бшуу. Тиимэл хадаа Буряадай АССР-эй габьяата багшын үндэр нэрэдэ хүртэнхэй ха юм.

Ц-Д. ДОНДОГОИ,
манай штатнабэшэ корреспондент.

Яруунын аймаг.

„БАЙГАЛ“ ЖУРНАЛАЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

«Байгал» журналай ээлжээтэ 4-дэхи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан, хэблэлһээ гараба.

Номерой түрүүшын хуудаһануудта Усть-Ордын һонин толилогдоо. Тэрэ суглуулбари соо «Түрүү залуушуулаа түүреэнэб», «Арадай дуунай аялгаар» гэһэн Аполлон Тороевой шүлэглэмэл зохёол, «Усть-Ордын суута хүнүүд тухай» гэһэн Б. Чернышовой очеркнууд, оньһон үгэ, шог зүжэг, таабари, шүлэг, «Гэгээрэлэй хүдэлмэридэ—онсо анхарал» гэһэн С. Елаевай статья оруулагданхай.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулан, «эдир наһан» гэжэ Барадий Мунгоновой бэшэһэн повестиин үргэлжэлэл, Алексей Бадаевай шүлэгүүдые саашань уншанабди.

Залуу уран зохёолшо Александр Жамбалдоржиевай «Сэнхир алас» гэжэ романай эхин энэ номерто толилогдожо захалба. А. Плавинскийн «Дүлэтэ улаан зүрхэтэн» гэжэ Улаан-Үдэ хотын 300 жэлэй ойдо зорюулан, саазалуулагдаһан табан революционер тухай дурасхаал һонирхолтой.

Цыден Цыдендоржиев гэһэн шэнэ нэрэтэй танилсанабди. Яруунын Гүндын дунда һургуулиин багша. Энэ нүхэрэй бэшэһэн шүлэгүүд удаадахи хуудаһануудтань хэблэгдэбэ.

«Дэлхэйн уран зохёолой дээжэһээ» гэжэ гаршаг доро Эрнест Хемингуэй «Үбгэжөөл ба далай» гэһэн туужа, «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ Шота Руставелиин поэмэһээ бүлэгүүд, Цыден-Жап Жимбиевэй «Айлшан» гэжэ шэнэ үеын үльгэр, Жамсо Тумуновай «Жаахан Лэгжимка» гэжэ рассказ эндэ толилогдонхой.

«Шог ёгто долгин» гэһэн гаршаг доро «Холо ойрын түрэлнүүд» гэжэ Чимит Цыдендамбаевай новеллэнүүд номерой түгэсхэлдэ уншагдана.

ЗАХИЛ ОЛООР ХЭГДЭНЭ

«Труд» гэжэ оёдолой фабрикын ниитын хэблэл тараагша Майя Ильинична Сердюкова өөрынгөө коллектив соо элдэб янзын газетэ, журналнуудта захил олоор хүүлэбэ.

Хэблэл захилгын эхилһээр богонихон сагай үнгэрбэшье, Майя Ильинична дүн хамта 1600 түхэригэй сэнтэй 768 хэһэг хэблэл захюулаа. Энэнь нёдондо жэлэй захилһаа 500 түхэригөөр ехэ болоно.

Зарим хүдэлмэришэд, алба хаагшад тус тустаа 6—7 журнал, газетэнүүдые захяа юм. Жэшээлхэдэ, Копылова, Баранова, Федорова болон бусадшье нүхэд ами аминдаа 40—50 түхэригэй захил хээ.

Партийна хэблэлдэ захил абалга нёдондонойхиһоо 1,5 дахин дээшэлээ гэжэ баясан тэмдэглэмээр. Энэ шухала хэрэгтэ фабрикын партийна организациин секретарь нүхэр Вера Георгиевна Башлина ехэхэн үүргэ дүүргээ юм.

Н. ХАЗАГАЕВ.



БАГШЫН ҮДЭРЫЕ УГТУУЛАН.

БурАССР-эй габьяата багша Вера Павловна Афанасьева багшалжа эхилһээр 25 жэл болобо. Мүнөө Вера Павловна Улаан-Үдэ городой 3-дахи дунда һургуулиин эхин классуудай һуралсалай талаар даагшаар ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. П. Афанасьева хэшээл үнгэргэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ШЭНЭ ЦЕХ

Загарайн Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын заводой дэргэдэ «ГАЗ-51» автомашина заһаха шэнэ цех баригдажа байна. Энэ цех гараха оной түрүүшын кварталда ашаглалгада оруулагдахаар бэлэдхэгдэжэ байха юм. Тэрэ цех дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдөөд байхадаа, жэлдээ 1500 автомашина заһадаг болохо.

Мүнөө цехэй барилгын хүдэлмэри дүүргэгдэхэ ойртуулагдаа. Тэндэ электро-хабсаралгын хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулагдана. Энэ хүдэлмэриие дүй дүршэлтэй мастер-сантехник нүхэр Суворов һайнаар дүүргэнэ.

Цех хадаа шэрдэлгын, угаалгын таһагуудтай байха. Эндэ горитойхон котельнэ бодхогдожо байнхай.

А. ЕФРЕМОВ.

ХОТО ХҮДӨӨГЭЙ ХАРИЛСААН

Зэдын һургуулинууд Улаан-Үдын Октябрьска районой һургуулинуудтай харилсаа байгуулжа, хүдөөгэй түлөөлэгшэд республикынгаа түб хото айлшалжа ерээ.

Эдэ хоёр районой багшанарай семинар городой 3-дахи интернат һургуулида болоһон байна. Тэндэ Октябрьска районой гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Сахаровский үгэ хэлэхэдээ, городой болон хүдөөгэй һургуулинуудай хоорондохи харилсаан тухай тогтоо.

Мүн тэндэ һуралсалай асуудалнуудаар хэдэн элидхэл хэгдэһэн байха юм. Семинарай һүүлээр өөһэд хоорондоо шефскэ туһаламжа үзүүлэлсэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Удаадахи үдэрынь Зэдын һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд 20-дохи һургуулида ошожо, тэрэ һургуулиин классуудай хэшээлдэ байлсаба. Гадна 7-дохи һургуулида ошожо, кабинедүүдые уран гоёор шэмэглэлгэ, түхеэрэлгэтэй танилсаа. Сэмбын фабрикада, 35-дахи һургуулида хүрөө.

19-дэхи һургуулида эмхидхэгдэһэн классһаа гадуур хэгдэхэ хүдэлмэритэй танилсаһан байха юм. Тэндэ Монголой Арадай Республикын һургуулинуудай багшанартай уулзажа, хани халуун хөөрэлдөөлгэ болоо. Тус һургуулиин һурагшад һургуулидаа музей хайшан гэжэ бии болгоһон, кабинедүүдээ шэмэглэһэн, литературна, географическа кружогуудые эмхидхэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

В. КЛОЧИХИН.

ҮШӨӨ НЭГЭ СААД, ӨӨРЭХЭН ХҮҮГЭД

Газаа наадажа ябаһан багашуулай зариман саадта орохо болоһон тухайгаа хөөрэлдэжэ хүхилдэнэ. Тиихэдэ зарим үхибүүд саадайнгаа хэзээ нээгдэхээ байһые гэртэхинһээ үглөө бүхэндэ һуража, тэрэ үдэрые хүлеэн ядажа байһан. Үнинһөө хүлеэгдэһэн тэрэ саадынь нээгдэжэ, хүүгэдэй хүсэл хангагдаба.

Улаан-Үдын Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжада баригдаһан хүүгэдэй саад-ясли нээгдэбэ. Хүүгэдэй энэ шэнэ ордон «Теремок» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Тэндэ 280 үхибүүд тогложо, өөһэдын хоёрдохи гэртэй болобо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр хэлэндэ орожо, түрүүшынгээ алхам хэжэ эхилһэнһээ хойшо һургуулида орохо хүрэтэрөө эндээ байжа хүмүүжүүлэгдэхэ юм.

Энэ саад-яслида байгшад 12 бүлэг болгогдон хубаагданхай. Тэдэнэй 8-ниинь һургуулиин наһа хүрэтэрхи багашуул, нүгөөдүүлынь яслиин наһанай үхибүүд болоно. Бүлэг бүхэниинь ами аминдаа таһаранхай, газаагаашье өөһэд өөһэдын наадаха газартай. Тиимэһээ үхибүүд хоорондоо ниилүүлэгдэнгүй, тус тустаа байна. Энэ хадаа элүүрые хамгаалха талаар тон таарамжатай. Эндэнь уһа сүршүүлэн бэеэ угааха душ.

Үхибүүдэй байха таһалгануудһаа гадна үбшэлһэн үхибүү байлгаха газар һайнаар түхеэрэгдэһэн, врачай таһалга, хүгжэмэй, физкультурын хэшээл хэхэ тусхай залнуудтай. Тэндэнь пианино табяатай. Саад-яслида хүдэлэгшэдэй хэшээлээ хэхэ багшанарай тусхай таһалга бии.

«Теремок» саад-яслиин байра уужам, һаруул, шэнэ шэнэ мебель болон бусадаар хүсэд түхеэрэгдээ. Тиигэжэ эндэ байһан багашуулые хүмүүжүүлхэ дүүрэн аргатай.





ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ байрада орогшод сэлюун энэ таһалга соо шэлэжэ наадаяа эхилнэ. Хөөрхэн энэ басаган хүхюутэйхэн бүүбэй, баглаа сэсэг баринхай баһал ерэбэл.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ЗАЛУУШУУЛАЙ АНСАМБЛЬ

1961 ондо «Байгалай долгин» гэжэ залуушуулай дуу болон хатарай ансамбль байгуулагдажа, городой залуушуулда ехээр һонирхогдодог, һайшаагдадаг болоһон байгаа. Тэрэнэй харуулһан наадан хүдөө нютагуудайшье арад зондо халуунаар угтагдаһан юм. Гэбэшье нёдондо тэрэнэй хүдэлмэри унтаржа, ансамбльшье байхаяа болиһон.

Залуушуулай ансамблиин мүндэлһэн ушар шухала байжа, тэрэниие дахин эмхидхэхэ хэрэг гараба. Мүнөө үедэ ансамблиие һэргээжэ, хоор, оркестр бии болгохо хүдэлмэри ябуулагдана. Самодеятельнэ ансамблиин хүдэлмэридэ туһалха мэргэжэл түгэс артистнар, композиторнууд, балетмейстернүүд хэрэгтэй болоно.

Байрашье олдоо. Балетэй секциие Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. С. Иванов хүтэлбэрилхэ болонхой. Хормейстерээр А. А. Манжигеева, хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшөөр Ч. Павлов хүдэлмэрилхэн. Ансамблиин хүтэлбэриие композитор Ж. Б. Батуев даажа абаа. Гадна залуу композиторнууд Станислав Улаханов, Базар Цырендашиев, Юрий Ирдынеев, дуунай бүлгэмэй методист Наталья Будаева, Зүүн-Сибириин соёлой институдай багшанар Н. Дорофеев, Н. Попов, И. Ициксон болон бусад ансамблиин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байна.

Ансамблиин түсэб даб дээрэ хүсэд табигдаагүй болобошье, буряад хатар, ёохор, эхэнэр хатар, дуунай хатар, олооро дуулалга болон бусад тэрээндэ оруулагдахаар хараалагдана.

Культурна гэгээрэлэй училищиин, соёлой, хүдөө ажахын институдуудай, педучилищиин студентнэр тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха болонхой.

Октябриин 1-һээ ансамблиин гэшүүн болохые хүсэгшэдые абалга болохо. Тиигэжэ бэлиг шадабаритай залуушуул шэлэгдэн абтаха байна.

Г. КОРСАКОВ.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

Агуухэ композиторнуудай хэниинышье Антарктикада ошоогүй байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, зургаадахи түбиин картэ дээрэ олохон композиторай нэрэ уншаха байхат.

Үнэн дээрээ Антарктика хүгжэмшэдэй нэрэ нэрлүүлһэн орон байшоо. Тэндэ Бетховен гэжэ хахад олтирог. Вердиин, Мендельсоной, Шубертын нэрэмжэтэ бухтанууд, Григэй ба Листын нэрэмжэтэ ууланууд бии. Гендели, Моцартын нэрээр нэрлэгдэһэн тогтомол мүльһэн хабсагайнууд байдаг. Ородой агуухэ композитор Михаил Иванович Глинкын нэрэ зүүһэн хэдэн бишыхан олтирог тэндэ бии.

* * *

Португалиин агуухэ уран зохёолшодой нэгэн Луис Камоэнс (1524—1580) үгытэй ядуу байдалда ороод, мэдэгдэнгүй наһа барашаһан. Тэрэнэй хаана хүдөөлүүлэгдэһэниинышье мэдэгдээгүй. Тиимэһээ хожом болоһон хойно Камоэнсын амидыдаа ябаһан газар бүхэнһөө суглуулһан тооһо гоёор шэмэглэгдэһэн хуурсаг соо хэжэ хадагалһан байна.

* * *

Итальянска архитектор Филиппо Брунеллески (1377—1446) Флоренциин гайхамшагта сүмын пүмпэгэр орой бүтээлгэһэн байгаа. Архитектор тэрэ оройдо бишыхан шагаабари нүхэ үлөөһэн юм. Тэрэ нүхөөр харагдаһан наранай гэрэл сүмын шала дээрэ һуулгагдаһан бронзо толи дээрэ жэл бүхэнэй июниин 21-нэй үдэр туяагаа тудуулдаг байна. Хэрбээ наранай туяа толидо тудаагүй һаа гү, али халта дайраа һаа, барилгын гол хажуу тээшээ гажаа гэжэ мэдэгдэхэ болоно. Тиимэһээ тэрэ байшан заһаха шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй бододог һэн.

(**«В мире прекрасного»** гэжэ календарьһаа абтаба).

XX ЗУУН ЖЭЛЭЙ ЭНЦИКЛОПЕДИСТ

О. Ю. Шмидтын түрэһөөр 75 жэлэй ойдо

ОТТО ЮЛЬЕВИЧ ШМИДТЫН нэрэ алдар Советскэ Союз дотортшье, хилын саанашье һайн мэдээжэ юм. Нэгэ зариман Москвагай алгебрын һургуули бии болгоһон, «Абстрактная теория групп» гэжэ ном зохёоһон математик гэжэ Шмидтые мэдэдэг. Бусад зариман хойто хизаарые шэнжэлэгшэ Шмидтые — Хойто далайн замаар аяншалагша, челюскинецүүдэй үльгэр домогто аяншалгын герой, «Хойто полюс» гэжэ тамаран урдадаг түрүүшын станци бии болгоошо агаарай экспедициин начальник гэжэ мэдэдэг. Гурбадахи бүлэг хүнүүд геофизик, астроном Шмидтые— Газар дэлхэйн үг гарбал тухай шэнэ теори зохёоһон хүн гэжэ мэдэдэг. Үшөө ондоо хүнүүд совет соёлой элитэ ажал ябуулагша, «Совет ехэ энциклопедиин» түрүүшын хэблэлэй ахамад редактор, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент Шмидт тухай дуулаһан байха. Теэд, тэдэнь бултадаа нэгэл хүн—Советскэ Союзай Герой, академик Отто Юльевич Шмидт болоно.

О. Ю. Шмидт 1891 оной сентябриин 30-да Могилёвто түрэһэн. 1913 ондо Киевскэ университет дүүргээд, тэндээл эрдэмтэ-математигай ажал хэжэ эхилээ бэлэй. Росси дотор революциин болоходонь, О. Ю. Шмидт түрүүшээр Петербург, удаа тээнь Москвада нүүжэ ерээд, шэнэ гүрэн байгуулха хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө шармайн хабаадажа ороһон байгаа. О. Ю. Шмидт 1918 ондо Коммунис партида ороһон, хэдэн жэлдэ эдеэ хоолой, финансын, гэгээрэлэй арадай комиссариадуудай коллегиин гэшүүн, Госпланай коллегиин гэшүүн байһан, гүрэнэй хэблэлэй газарые хүтэлбэрилһэн.

1929 ондо мүльһэ хэмхэлэн дабшадаг «Седов» гэжэ пароходоор аяншалгые О. Ю. Шмидт толгойлоо бэлэй.

Тэрэ экспедици Франц-Иосифой газар дээрэ эрдэм шэнжэлгын станци эмхидхэн байгуулһан, тэндэ совет туг хиисхэһэн байха. Удаадахи жэлдэ мүнөөхил «Седов» пароходоор хойто широтатай аяар 82-дохи градус хүрэтэр тэрэ экспедициин ошохо үедэ шэнэ аралнууд олдоод, нагандань Шмидтын нэрэ үгтэһэн, карта дээрэ буруугаар тэмдэглэгдэнхэй аралнууд «хаагдаһан».

Хожомынь О. Ю. Шмидт «Сибиряков» гэжэ ледоколоор Архангельскһаа гараад, Хойто мүльһэтэ далайгаар аяншалһан юм. Хоёр һарын үнгэрһэн хойно «Сибиряков» пароход винтынгаа эбдэрбэшье, Берингов хоолой худар ороо һэн.

«Сибиряковой» аяншалан дабшаһанай һүүлээр Советскэ Союзай хойто зүгэй нютагуудые ажахын, соёлой талаарнь хүгжөөхын тула Хойто далайн замай главна управлени байгуулагдаһан, тэрээнние О. Ю. Шмидт толгойлдог болоһон. 1933 ондо «Челюскин» пароход Хойто далайн замаар тамаран гараа бэлэй. Тэрэнэй замые айхабтар зузаан мүльһэд хааһан байгаа. 4 һара ябаад байтараа, 1934 оной февралиин 13-да усалда ороһон юм. Хойто зүгтэ хододоо харанхы байха үеэр «Челюскин» пароход Чукоткын хүн зонгүй эрьеһээ 100 километр зайда ехэ мүльһэнүүдтэ хабшагдан, уһа руу шэнгэһэн байгаа. «Шмидтын мүльһэтэ лагерь» тамаран урдадаг мүльһэн дээрэ тогтоо бэлэй. Баатар габьяата лётчигууд һара хахадай һүүлээр Чукоткын эрье хүрэжэ ошоод, тэрэ лагериие нүүлгэн гаргажа эхилһэн байгаа.

О. Ю. Шмидтын хойто зүгтэхи ажал ябуулгань 1937 оной үеэр түгэс амжалта туйлаа һэн: тэндэ тамаран дабшадаг станци байгуулхын тула Хойто полюс ошохо агаарай экспедици эмхидхэгдээд, майн 21-дэ түрүүшынь самолёт (тэрээн дээрэ О. Ю. Шмидт һуужа ябаһан) Хойто полюста хүрэжэ, мүльһэн талмай дээрэ буугаа бэлэй. Хэдэн хоногой үнгэрһэн хойно дэлхэй дээрэхи түрүүшын, тамаран ябадаг станци түбэй Арктикын мүльһэн дээрэ эмхидхэгдэжэ, И. Д. Папанин, П. П. Ширшов, Е. К. Федоров, Э. Т. Кренкель гэгшэд тэндэ үбэлжэхэеэ үлэһэн юм. Тиихэдэ экспедициин амжалта хангаһанай түлөө О. Ю. Шмидт Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

О. Ю. Шмидт хойто зүгэй экспедицинүүдэй үедэ геофизикын талаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн. Гушаад онуудай тэн багта О. Ю. Шмидт теоретическэ геофизикын институт эмхидхээ. Тиигээд Газар дэлхэйн үг гарбалые тодорхойлхо тон бэрхэтэй асуудал шэнжэлжэ эхилһэн юм. Тэрэ үеэр Шмидтын уушханай ханяадан улам һэдэрһэн байгаа. Бэеынгээ элүүрэй бараг байха һамбаанда шэнжэлгээ үргэлжэлдэг байһан. О. Ю. Шмидт 1956 оной сентябриин 5-да Москвагай оршондо наһа бараа һэн.

О. Ю. Шмидт залуушуулда зорюулан лекци уншахадаа, эрдэм болон соёл хүгжөөхэ хэрэгтэ «угаа ехэ оюун бэлигтэй хүнүүдэй» дүүргэдэг үүргые онсолон тэмдэглэдэг, тиимэ хүнүүд бии байгаа, байнашье гэжэ хэлэдэг бэлэй. Отто Юльевич Шмидт өөрөө түгэс эрдэм бэлигтэй, гайхамшаг абьяаста шэнжэлэгшын эрхим жэшээ болохоор хүн. Энэ хадаа бэлиг түгэс эрдэмтэ-теоретигэй, гүрэнэй ба ниитын эдэбхитэ ажал ябуулагшын, бэрхэтэй экспедицинүүдые эмхидхэн толгойлһон эрэлхэг зоригто начальнигай шанар шэнгээһэн, XX зуун жэлэй бодото энциклопедист байһан юм.

Б. ЛЕВИН,
физико-математикын эрдэмэй доктор.
(ТАСС).

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО — ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗУБХИС БҮХЭНҺӨӨ

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 28. (ТАСС). Урда-Африкын Республикын эзэлһэн Баруун-Урда Африка тухай асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сесси үсэгэлдэрэйнгөө заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө. Бүри Лиги нациин байха үедэ Баруун-Урда Африкые засаглалгын талаар ЮАР-ай абаһан мандадые болюулха, энэ территориие ООН-ой мэдэлдэ оруулха тухай резолюциин проектые Африкын, Азиин хэдэн гүрэнүүдэй үмэнэһөө Ганын түлөөлэгшэ Ф. Аркхерст дурадхаа.

Джонсон ба Эрхардын хэһэн хэлсээнүүд тухай

ВАШИНГТОН, сентябриин 28. ТАСС-ай корр. В. Копытин, В. Петрусенко гэгшэд иигэжэ дамжуулба: США-гай президент Л. Джонсон ФРГ-гэй канцлер Л. Эрхард гэгшэд хоёр хоногто хэлсээ хээд, үсэгэлдэр дүүргээ.

Сагаан байшангай тунхаглаһан Американ-Баруун Германиин хамтын коммюнике дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: хоёр правительствын толгойлогшонорой «һанал бодолоо зүбшэн хэлсэлгэ» «бүхы шухала асуудалнуудаар гол түлэб үгэеэ ойлголсолгодо хүргөө».

НАТО-гай ядерна байгууламжада Бонной дүүргэдэг үүргые үргэдхэхэ тухай американска президентһээ найдуулга абаад, Эрхард Вашингтонһоо бусаба. «Ядерна хамгаалгада хабаадалсаха хубитыень энэ бүлэглэлэй ядернабэшэ гэшүүдтэ олгохын тула атлантическа бүлэглэлэй оршом соо ядерна хэлсээ баталха» шухала тухай Джонсон Эрхард хоёр үгэеэ ойлголсоо гэжэ коммюнике доторнь хэлэгдэнэ. Тэрэшэлэн «ядерна стратеги түсэблэхэ хэрэгтэ баруун тээхи союзнигуудай «бүри нягта» харилсаа холбоо байгуулхын тула, ядерна зүбшэлэлгын хэрэгые улам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ» зорилго «ядерна түсэблэлгын хүдэлмэришэ бүлэгтэ» —«Макнамарын комитет» гэгдэгтэ даалгагдаһаниинь коммюникеһээ элитэ болобо.

Баруун Германиин правительство Зүүн-Урда Азида Вашингтоной баримталдаг булимтархы хархис хараа бодолые бүрин дэмжэнэ. Вьетнамда США-гай үүдхэһэн дайн бүхы «сүлөөтэ дэлхэйдэ» шухала ябуулга болоно гэдэг Бонной хараа бодолые Эрхард лаблан баталба. Сайгоной хархис засагые ФРГ-гэй дэмжэжэ байһанайнь, туһа хүргэдэгэйнь түлөө «ехэ баяртан байһанаа» канцлерта Джонсон мүн лэ элирхэйлэн мэдүүлээ гэжэ коммюнике доторнь хэлэгдэнэ.

Джонсон ба Эрхард дэлхэйе тойрон ниидэдэг хэмэл ододой талаар хамтын программа үргэдхэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

Бүхы Германиие мэдэлдээ оруулха гэдэг Бонной үндэһэ баримтагүй, эзэрхэг үһөөниишэ һанаашалгань коммюнике дотор баһал дабтагдаа. Бүхы немец арадые түлөөлхэ ФРГ-гэй правительствын «эрхэ ба уялга» гэдэгые Джонсон ба Эрхард коммюнике доторoo тусхайлан тэмдэглэбэ.

ФРГ-дэ байдаг сэрэгүүдэй талаар США-гай гаргашые ФРГ саашадаа «бүрин харюулжа шадахагүй байха» гэжэ Эрхард американска правительствада уридшалан һануулба.

Зүүн ба баруун оронуудай хоорондын харилсаан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

США-да Эрхардын ошоһон табадахи аяншалга ба тэндэ хэһэн хэлсээнүүдынь Вашингтон—Бонн хоёрой хоорондын харилсаанай сэрэгэй, экономическа ба политическэ талаараа улам үргэдхэгдэжэ байһые харуулба.

Лаосой патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, сентябриин 28. (ТАСС) Лаосой патриотическа зэбсэгтэ хүсэн ба арад зон Сиенгкуанг, Самнеа, Муонгсай провинцинуудай сүлөөлэгдэһэн районуудта август һара соо дайсанай 211 солдадые хүлһөөнь булгаа, американска нэгэ реактивна самолёт буудажа унагаагаа, олон буу зэбсэг, ехэ һомо хэрэгсэл буляан абаа.

Японой шиидхэбэри

ТОКИО, сентябриин 28. (ТАСС). Киодо Цусин агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, октябриин 18-да Манилда нээгдэхэеэ байһан конференцидэ Япон хабаадахагүй һэн гэһэн МИД-эйнгээ һанамжа дурадхалые Японой премьер-министр Эйсаку Сато һайшааба.

Вьетнамда эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада хабаададаг долоон орон — США, Урда Вьетнам, Австрали, Урда Корей, Филиппинэ, Шэнэ Зеланди ба Таиланд энэ конференциин хүдэлмэридэ хабаадахаяа байһаниинь элитэ.

Сан-Францискада хүлгөөтэй

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 28. (ТАСС). Үнгэрэгшэ һүни 16-тай негр хүбүүнэй үйлсөөр гүйһэнэйнь түлөө Сан-Францискадахи полициин сагдаа буудажа алаа. Энээнһээ уламжалан дураа гуталгын, зэбүүрхэн буруушаалгын буһалгаан болобо.

Полициин машинануудые шулуугаар шэдэнэ. Хэдэ хэдэн газарнуудта хэмэл бомбонууд тэһэлэгдэжэ эхилээ. Олон зуун хүн үйлсэ гудамжануудта гараад, гурим «сахигшадай» ама татаха эрилтэнүүдые табина.

Штадай губернатор Эдмунд Браун нютагай сагаар үглөөнэй 6 час хүрэтэр комендантын час тогтоогоод, буһалгаан хүлгөөнэй болоһон район худар национальна гвардиин 2000 солдадые эльгээхэ захиралта гаргаа.

Тулалдаанай болоһонһоо шалтагаалан, демонстрантнуудайшье, полициинхидайшье дундаһаа хэдэн хүн гэмтэһэн байна.

Хитадай хэблэл „соёлой хубисхалай“ сохилто доро

ПЕКИН. (ТАСС). Хитадтахи «соёлой хубисхал» Хитадай хэблэлдэ барандань шахуу хохидол ушаруулаа. Олохон газетэнүүд, журналнууд хаагдаһан, бусад зариман нэрээ хубилгаһан, хэдэ хэдэн хэблэлэй редакционно коллегинүүд шэнэдхэгдэһэн байна. Олохон газетэнүүд, журналнуудай ахамад редакторнууд шүүмжэлэлдэ ороно, тушаалһаа гаргагдана, «партида харша, социализмда харша этэгээдүүдэй» «хара» списогүүдтэ оруулагдана.

«Шэньси жибао» газетэ өөрынгөө урдын ахамад редактор Дин Цзи-цан гэгшые 1961 ондо КПСС-эй XXII съезд тухай мэдээсэл «илангаяа томо үзэгүүдтэй гаршаг доро түрүүшынгээ хуудаһанай эли газарта табиһан юм» гэжэ сентябриин 21-дэ гэмнэбэ. «Шэньси жибао» газетын бэшэһэнэй ёһоор, Дин Цзи-цан «революцида эсэргүү гол шэглэлээ түбхын түрүүн КПК-гай ЦК-гай түрүүлэгшэ Мао Цзе-дунда», тэрэнэй «агуухэ илагдашагүй сүртал бодолнуудта» эсэргүү хандуулһан байгаа юм ха. «Бүмбэгөөр наадаад илахада—Мао Цзе-дунай сүртал бодол ехэ үүргэ дүүргээ гэжэ мэдүүлнэ. Теэд, Мао Цзе-дунай ямар сүртал бодолнууд бүмбэгөөр наадалгада хабаадаха болоноб?» гэжэ Лин Цзицан хэлэһэн байгаа гээд тэрэ газетэ мэдээсэнэ. КПК-гай Шэньси провинциин партийна комитедэй һаяын шиидхэбэреэр Дин Цзи-цан газетын ахамад редакторай тушаалһаа гаргагдаа.

«Соёлой хубисхалай» үргэлжэлжэ байха үедэ КПК-гай провинциальна, городской комитедүүдэй хэблэлэй органуудай бусад хэдэн редакторнууд шүүмжэлэлдэ ороһон байна. «Гуанси жибао» газетын ахамад редактор Чжун Линь тушаалһаа гаргагданхай. Чжун Линь ямар «алдуу гаргаһан» байгааб гэхэдэ, «улад зониие марксизм-ленинизмын сүрталаар бүрин хүмүүжүүлхэ» гэжэ оролдодог, тиихэдээ «Мао Цзе-дунай сүртал бодолнууд» тухай дурдадаггүй байгаа юм ха.

Индонезидэхи байдал

ПАРИЖ. (ТАСС). Американска «Тайм», «Лайф» гэжэ журналнуудые орон дотор худалдахыень хорихоёо болихо гэжэ Индонезиин министр-генеральна прокурор Сугихарто захираа гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Джакартаһаа мэдээсэбэ. Эдэ журналнуудые худалдалга 1965 оной сентябриин 30-най буһалгаанай урда тээ хоригдоһон байгаа.

„Эндүүржэ“ бомбодобо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 28. (ТАСС). Американска самолёдууд Сайгонһоо хойгуур 350 миллиин газарта байдаг нэгэ тосхониие «эндүүржэ» бомбодобо. 28 хүн алуулһан, 17 хүн шархатаһан байна. Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэрэй доботолгоһоо 100 гэр һандаагдаа.

Энэнь Урда Вьетнамай тосхонуудые американска агаарай дээрмэшэдэй бомбодоһон, гэр байрануудые, тарилга үгы хэһэн түрүүшын «алдуу» бэшэ байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Агуухэ Октябриин урда тээхи социалис мүрысөөндэ зорюулагдаһан түрүү бэшэг; СССР-эй журналистнуудай Бүхэсоюзна хоёрдохи съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалга; СССР-эй журналистнуудай Бүхэсоюзна хоёрдохи съездын нээгдэһэн тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: Б. Островскиин «Дээдэ зүблөөнэй һүүлээр» гэһэн корреспонденци; Партийна хронико; ТАСС-ай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Хилын саанаһаа ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Болоһон ушарнууд, элдэб һонин.

Редакторай орлогшо **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефснууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический —24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01905. Зак. № 349.